

חצרות חסידים | משפחות | קהילות קודש | אנשי אמת
המבשר קהילות
יום שלישי ב' באייר תשפ"ב | גליון 623

רבי עקיבה יוסף

פרקי הוד ממסכת חיינו הנאדרה, מלאת המעש, פעלי צדקה וחסד, גמילות חסדים, הרבצת תורה ויראת שמים, הצבת גבולות היהדות וגדרי הקדושה בקרב ישראל, של הגאון הקדוש רבי עקיבה יהוסף שלזינגר זצוק"ל, בעל 'לב העיברי' || גיליון תיעוד-היסטורי במלאות 100 שנה להסתלקותו, א' באייר תרפ"ב-תשפ"ב

רבי עקיבה יוסף

רבי עקיבה יוסף

'קהילות' בגליון מזכרת היסטורי

במלאות 100 שנה

להסתלקותו של הגאון

רבי עקיבה יהוסף שלזינגר זצ"ל

אייר תרפ"ב - תשפ"ב

פרקי תולדותיו

מסכת פעליו

שירת חיינו

04 עריסה בפרשבורג
 עריסתו של רבנו, אביו הגאון רבי
 יחיאל, כשרונותיו הברוכים, לימודו
 בישיבתו הרוממה של הגאון בעל ה'כתב
 סופר' זי"ע, הקמת ביתו עם בתו של
 הגאון הקדוש רבי הלל ליכטענשטיין
 זי"ע מקאלאמיע

06 מאבקים נחושים
 פרקי מאבק נחרץ נטול פשרות ונקי
 מנגיעות אישיות כנגד המתפשרים,
 פורצי חומות הדת ומקעקעי המסורת
 היהודית הצרופה בכרם בית ישראל -
 הנאולוגים ופעולותיו בקודש לברכה
 כנגד המשכילים

08 לארץ ישראל
 חוליה מרכזית בשירת החיים של רבנו
 היא תקופת עלייתו לארץ ישראל
 שלוותה בלבטים לא פשוטים, סיפורים
 מפעמים וחלומות מטלטלים אותם
 חלם היוו חלק מרכזי בהחלטתו לעזוב
 הכל ולעלות

12 חברת ה'מעל"ה'
 רבנו משרטט תכנית מסודרת של
 יישוב חדש אותו הוא מכנה בשם
 'כולל העבריים', כשאת תכנית
 הפעולה המקיפה והמדויקת העלה על
 הכתב בחוברת 'מחזיר עטרה ליושנה'
 בהתייחס לכל פרט ופרט

16 נחלת אבות
 את מיטב כוחותיו, אוננו ומרצו השקיע
 בהרחבת גבולות היישוב בארץ ישראל,
 כשהוא רואה בדבר זה את הגאולה
 העתידה, וכך לא נח ולא הרפה
 מפעילותו למען יישוב ארץ ישראל
 בנקודות מגורים שונות

18 שופר בשבת
 גישתו המעשית והפרקטית של רבינו
 בתחומי ההלכה הניבה חידושים
 עצומים בכל מקצועות התורה, ובדעתו
 הגדולה השיג השגות רבות וביקש
 לחדש ימים מקדם ולהנהיג את הדברים
 בשטח ובחיי המעשה

20 ספרי הקודש
 ספריו הרבים עוסקים בכל מקצועות
 התורה, עשירים בהיקף ובחכמה,
 בעמקות, בבקיות ובגאונות, והלומד
 בהם מתפעל מהעושר העצום ומהידע
 הנרחב הבא לידי ביטוי בכל ספר, מהם
 שעודם בכתב יד

רבי עקיבה יוסף

**דמות פלאים היה הגאון הקדוש רבי עקיבה יוסף שלזינגר זצ"ל, בעל
 'לב העיברי'. דמות רבת אנפין היה אשר מיזגה אל תוכה את השילוב הנדיר
 של שמרנות והתחדשות גם יחד.**

מחד היה לוחם מלחמת ה' צב' לבל יסורו ממצוותיו ולבל יטו מהם
 בכח זה, מאידך לא חש להעיר ולהאיר על מצוות חשובות שלדעתו יש
 לחדשן ולקומם את קיומן, גם אם היו מי שסברו אחרת.
 קשה לרכז באחת את פסיפס גווני ההוד מהם חצובה היתה נפש הענק
 של הגאון רבי עקיבה יוסף זצ"ל. בכל פנה שאתה פונה, אתה נוכח
 לראות עוד ועוד גוונים ותתי גוונים.

כך, למשל, חביבה היתה עליו ארץ הקודש ומאז שעלה לחונן את עפרה,
 ועוד קודם לכן, יגע ועסק ביישובה של ארץ ישראל. בכל מאודו שאף
 לראות בהתפתחותה ובפריחתה של ארץ חמדת אבות, וראה במצוות
 היישוב בארץ הקודש יסוד נאמן באדני התורה והעם. לא פלא היה שביתו
 אשר אווה למושב לו שכן בחגוי הכותל המערבי.

גאונותו בתורה היתה מבהילה. כבר בהיותו נער צעיר פקיע שמייה,
 וכאשר עלה לשמש כמורה צדק הריצו אליו שאלות מכל קהילות ישראל,
 והוא היה משיב כהלכה, ורבים שיחרו לקנות ממנו דעת, תורה והלכה.

אחד היה רבי עקיבה יוסף זצ"ל, ואין דומה לו.

חושם וכשרונות בלתי מצויים נמזגו בו, לצד עשייה כבירה לטובת כלל
 ישראל. נטה על שכמו את טובת הכלל, ורצה לראות בטובת כל אחד
 ואחד, בעין טובה ובלב טוב.

אהבת ישראל עברה כחוט השני בין פעולותיו הרבות, כמו בין תכניותיו
 ורעיונותיו אשר חלק מהם לא עלה בידו להגשימם ולהעבירם אל קו
 המעש.

במעשיו של רבינו עקיבה יוסף זצ"ל ובמגילת דברי ימיו המחיש וביטא
 את המטרה העליונה, שלימים חרתה זאת תנועת הקודש אגודת ישראל
 על דגלה: לפתור ברוח התורה והמצוה את השאלות השונות אשר תעלינה
 יום יום על הפרק בחיי עם ישראל.

באהלי צדיקים וחסידים יצא לו שם טוב, יהללו וישבחו את שמו על
 שפתותיהם בכל עת. דמותו ההיסטורית מהווה עד עצם היום הזה אות
 ומופת לכליל יופי בתורה, בחסידות, בענוה, במוסר, בבנין וביצירה.

**במלאת מאה שנה להסתלקותו בעלות השחר של יום שבת קודש א' באייר
 תרפ"ב, רואה 'קהילות' לנכון להציב יד ושם טוב לאותו צדיק וקדוש, אשר
 כולם עונים אחריו באהבה.**

בטוחנו שקהל הקוראים, ובהם רבבות צאצאיו המפארים את קהילות
 הקודש בארץ ישראל ובתפוצות הגולה, ישבעו עונג מיריעה היסטורית זו
 המנסה להציב בבואה נאמנה לרבינו, זכר צדיק לברכה.

בברכה

מערכת 'קהילות'

תמונת השער: ביתו של רבינו עקיבה יוסף זצ"ל ליד הכותל המערבי

ייזום וביצוע: אברהם רכטשפר, מנהל מקצועי מחקר, ליקוט וכתיבה: ישראל הלוי

הפקה: מרדכי ארנפלד **גרפיקה:** צבי לוצקין **הגהה ועריכה לשונית:** יעקב בוקשפן **תודות:** מכון 'לב העברי'

תמונות: ארכיון 'המבשר', ארכיון מרכז אגו"י ירושלים, עיתון 'קול ישראל', ארכיון מדור לדור, פלאש 90, ויקיפדיה, ספריית הקונגרס ארה"ב

תאריכים וזמנים בהיי רבנו

ה' כסלו תקצ"ח

הפציעה שמשו של רבנו ביום הולדתו.

י"ב כסלו תקצ"ח

הוכנס רבנו בבריתו של אברהם אבינו.

תר"ט

מתקבל לשיבתו של בעל ה'כתב סופר' והוא כבן י"א שנים.

ה' כסלו תרי"א

יום כניסתו בעול תורה ומצוות.

תרי"א

נוסע לשיבתו של הגאון בעל ה'מחנה חיים'.

תרי"ג

עובר ללמוד בישיבתו של הגאון המהר"ם שיק בעיר יערגען.

תרי"ד

הולך לקבל תורה מפי הגאון רבי שלמה קוועטש בעיר ניקלשבורג, והוא כבן ט"ז.

תרט"ז

הגאון רבי שלמה קוועטש מתבקש לבית עולמו, ובני קהילת ניקלשבורג מציעים לו את משרת הרבנות בעירם.

תר"כ

מקים את ביתו נאוה קודש עם הרבנית מרת ליבא בת הגאון הצדיק רבי הלל ליכטענשטיין מקאלאמיע.

תרכ"ב

רבנו מוציא לאור את הספרים 'צוואת משה' ו'נער עברי'.

תרכ"ה

יוצא לאור ספרו העיקרי והחשוב ספר 'לב העיברי'.

תרכ"ו

כינוס מושב בית דין בעיר מיהאלעוויץ שם מוכרז פסק בית דין נגד הרפורמים והמשכילים.

תרכ"ז

מתחיל לפרסם את הירחון 'עמוד התורה' ו'עמוד היראה'.

תרכ"ז

מוציא לאור את ספרו 'אל העדרים' נגד ההשכלה.

תרכ"ח

חותנו רבי הלל עוזב את העיר סיקס והוא מתמנה למשרת הדיין בעיר.

תרכ"ט

יוצא לאור החלק השני של הספר 'לב העיברי'.

תרכ"ט

החלה רוח ה' לפעמו לעלות לארץ ישראל.

תר"ל פרשת לך לך

יוצא לדרכו לכיוון ארץ ישראל, אך חוזר בחזרה בסופו של דבר.

קיץ תר"ל

יוצא בשנית לכיוון ארץ ישראל.

מנחם אב תר"ל

מגיע לחופי העיר יפו.

שבת נחמו מנחם אב תר"ל

"עומדות היו רגלינו בשערי ירושלים".

תרל"ב

מוציא את הספר 'קול נהי מציון' בו יוצא חוצץ נגד היוזמה להקים בית יתומים של חברת כ"ח בירושלים.

תרל"ג

מפעל חייו המרכזי ביותר מתפרסם בחוברת 'מחזירי עטרה ליושנה'.

תרל"ה

יוצא לאור הספר 'בית יוסף החדש'.

תרל"ז

שליחו יוצא לגולה כדי לקבל את הסכמת גדולי הדור על הקמת 'חברת הארץ הקדושה'.

תרל"ז

הגאון רבי הלל מקאלאמיע רותם את הברון רבי שמעון רוטשילד לעמוד לימין היישוב היהודי.

תרל"ז

ניסיונות רכישת הקרקע מהממשלה הטורקית באזור חברון ובית גוברין.

כ"ט תמוז תרל"ח

נחתמה עסקת רכישת הקרקעות שעליהן הוקמה העיר פתח תקוה.

תרל"ט

הירחון 'עמוד התורה ועמוד היראה' מתחיל לראות אור בשנית.

תרל"ט

מפרסם את מאמרו הנודע בו מתריע כי באם החרדים לדבר ה' לא יחזיקו במצוות יישוב ארץ ישראל יאחזו בה החיצונים.

ראש השנה תרמ"ב

סערת תקיעת השופר בראש השנה שחל בשבת.

תרמ"ב

שנת השמיטה הראשונה של רבי עקיבה יהוסף בארץ ישראל.

תרמ"ד

נוסע לחוץ לארץ מתוך מחשבה להביא עמו את אביו רבי יחיאל ואת חותנו רבי הלל.

תרמ"ט

שנת השמיטה השניה בישיבתו בארץ ישראל וסערת 'היתר המכירה'.

י' אייר תרנ"א

כבה אורו של עולם בפטירת חותנו הגדול רבי הלל מקאלאמיע.

תר"ן

מפרסם את ספרי 'ברית עולם' קמא.

תרנ"ה

מדפיס את הספר 'ברית עולם' אחרון.

תר"ס

מפרסם את הספר 'שמרו משפט'.

תרס"ב

מביא לדפוס את ספרו 'תורת יחיאל' על חומש בראשית.

תרס"ו

מוציא לאור את הספר 'תוספת בן יחיאל' על תנא דבי אליהו.

תרע"ד

מתפרסם חלקו השני של הספר 'שמרו משפט'.

תרע"ז

מגפת טיפוס פורצת בירושלים, במהלכה נפטר בנו רבי דוד זיידא זצ"ל.

תרע"ח

נפטרה על פניו הרבנית הצדנית מרת ליבא בת הגאון הקדוש רבי הלל מקאלאמיע.

ליל שבת קודש ב' דראש חדש אייר שנת תרפ"ב

נחתמה מסכת חייו המפוארת של רבנו רבי עקיבה יהוסף שלזינגר, בהשיבו את נשמתו הטהורה ליצורה, זכר צדיקים לברכה.

רבי עקיבה יהוסף

'קהילות' בגליון מזכרת היסטורי

במלאת 100 שנה

להסתלקותו של הגאון

רבי עקיבה יהוסף שלזינגר זצ"ל

אייר תרפ"ב - תשפ"ב

עריסה בפרשבורג

בעיר מלאה חכמים וסופרים עמדה עריסתו של רבנו || מקורות שם המשפחה שלעזינגער ולדמותו של אביו הגאון רבי יחיאל || סעודת הברית שנערכה במעמד גאוני ארץ ואמירת 'תיקון חצות' בעודו נער || כשרונותיו בלטו ביותר, וכיצד התקבל לישיבתו הרוממה של הגאון בעל ה'כתב סופר' זי"ע || הקמת ביתו עם בתו של הגאון הקדוש רבי הלל ליכטענשטיין זי"ע, רבה של קאלאמיע

זכרון דברים' שנדפס בפרשבורג בשנת תרמ"ו כמכתב פרידה אותו רשם לבני עדתו כאשר חשב לעלות לארץ ישראל. ברם, בסופו של דבר לא אסתייע מילתא) ורשם כדברים האלו:

"זכיתי לשמש שלשה דורות. למדתי תורה הרבה מפי הרבי ה'חתם סופר' זצ"ל וכן זכיתי לשמשו, וכמעט שלא זזה ידי מתוך ידו, ואף יצקתי מים על ידו. כן קיבלתי מאת רבינו ה'כתב סופר' אשר כמי עט כל ימי חייו פעלתי עם הישיבה ללמוד בחודשי הקיץ (בתקופת הקיץ בה נהג ה'כתב סופר' לנסוע להבראה, היה רבי יחיאל מוסר את השיעור במקומו), הן בשיעורים הן בבחינות. גם זכיתי לראות דור שלישי כבוד הגאון תפארת עוזנו מורנו רבי שמחה בונים סופר שליט"א [וצוק"ל]."

חותנו של הגאון רבי יחיאל אביה של הרבנית הצדקנית מרת גיטל, היה הגאון רבי יוסף שמואל שוורץ, אשר אודותיו התבטא ה'חתם סופר' ואמר כי הוא הינו אחד מד' המלכים שבדור. אודות הגאון רבי יוסף שמואל שוורץ סופר, כי בשעת 'ברית המילה' של נכדו אמר לו רבנו ה'חתם סופר' כי הוא עוד יזכה לשמוע את דרשת בר המצוה מנכדו. ואכן הסב רבי יוסף שמואל עוד זכה להשתתף בשמחת ה'בר מצוה' של נכדו, ואף שמע את הדרשה שנאמרה בה, וזמן קצר לאחר מכן חלה את חוליו ונפטר בשיבה טובה.

כאמור, ביום ה' לחודש כסלו שנת תקצ"ח התמלא ביתם של הגאון רבי יחיאל וזוגתו הרבנית הצדקנית באורה רבה בעת הולדת בנם. הוא הוכנס בבריתו של אברהם אבינו ביום י"ב לחודש כסלו. מאחר והדבר היה תקופה קצרה לאחר הסתלקות חותנו הגאון הגי

עקיבה יהוסף נולד ביום ה' לחודש כסלו שנת תקצ"ח לאביו הרבני הנכבד רבי יחיאל. רבי יחיאל שלעזינגער היה חלק ממשפחת פאר של משפחת רבנים נכבדה שפאר ייחוסם עלה מעלה מעלה בקודש. ייחוסם עלה והתעלה עד לגאון הקדוש רבי עקיבא אייגר (הראשון) בעל 'משנה דר'ע' (זקנו של הגאון רבי עקיבא אייגר בעל 'שו"ת רע"א'). רבי עקיבא אף כיהן כאב"ד פרשבורג במשך תקופה.

אף שם המשפחה שלעזינגער קשור הוא לזקנם רבי עקיבא אייגר, שכן מאחר ובמשך תקופה כיהן כרב ואב"ד העיר צילץ שבמדינת 'שלעזינען', מני אז נתכנה בשמה של עיר רבנותו – שלעזינגער. (ואכן, הגאון רבי בונים אייגר, אחיו של רבי עקיבא אייגר, התכנה גם הוא בשם זה, וחתם את שם משפחתו בשם המשפחה 'שלעזינגער').

הגאון רבי יחיאל שלזינגר, אביו של רבי עקיבה יהוסף, היה מגאוני הדור. עוד משחר נעוריו הייתה כסתו מונחת בין גדולי הדי' כמים. הוא עוד זכה ליצוק מים על ידידיו של מרנא בעל ה'חתם סופר' וזכה לקבל תורה מפיו. רבנו מעיד בהקדמה לספר 'תורת יחיאל' אשר חיבר בדרך פרד"ס על התורה וקרא לו בשם זה לכבוד אביו: "קראתי את שם הספר 'תורת יחיאל' על שם אדוני אבי מורי ורבי שהוא היה רבי המובהק, דולה ומשקה תורת רבו מרן 'חתם סופר', כי אני הייתי רק כילד קטן בחיק 'חתם סופר', ומה אשר לי ממנו הוא". לאחר הסתלקות ה'חתם סופר' דבק הגאון רבי יחיאל, אבי רבנו, בבנו ממשיך דרכו בעל ה'כתב סופר', ולימים אף הוסיף והסתופף בצל הנכד הגאון רבי שמחה בונים סופר, בעל ה'שבט סופר'.

את קורותיו מאותם ימים נוראי הוד העלה על הכתב (בקונטרס

חת מהאכסניות הנכבדות של התורה במשך אלפי שנות נדודיה הייתה העיר פרשבורג שבממלכת הונגריה (כיום ברטיסלאבה, בירת סלובקיה). העיר פרשבורג הועדה משמים להיות מקום תורה מובהק אשר בו קבעו יהודים יראים ושלמים את מקום מגוריהם רבות בשנים. פרשבורג התפרסמה מאוד בזכות הגאונים והצדיקים שנשאו את נור ההוראה וכתר התורה על ראשם, ומשם יצאה ההוראה לכל קצוות ארץ בשאלות חמורות מכל חלקי השולחן ערוך וסדר היום.

את עיקר פרסומה קנתה העיר בזכות מרנא הגאון הקדוש רבי משה סופר, בעל ה'חתם סופר' וצוק"ל, אשר קבעה למקום שבתו ואף הקים בה את ישיבתו הנישאה. על דגלה של הישיבה נמנו מאות בחורים אשר התייעצו בה בתורה בימי שבתם בה, ולימים אתע' בדו לאילנא רברבא בהיותם מורי הוראה בכרם בית ישראל, והם הם שהעמידו את היהדות ברחבי הונגריה וגליציה ובכל הארצות הסמוכות להן. מעיר זו אף יצאה קריאת הקודש של המלחמה נגד ההשכלה ותולדותיה, אשר את דגל המלחמה נשא רבנו ה'חתם סופר' ותלמידיו הקדושים שהמשיכו את מורשתו לדורות הבאים. פרשבורג אף היוותה הסמל של שושלת הפאר של 'בית הסופרים', הלוא הם בניו נכדיו וצאצאיו של בעל ה'חתם סופר' אשר בידיהם הועדה הנהגת יהודי הונגריה בכל ימי גלות אירופה.

בעיר זו המלאה בחכמים וסופרים עמדה עריסתו של הגאון הקדוש רבי עקיבה יהוסף שלעזינגער, בעל 'לב העיברי' וצוק"ל. רבי

בעיר זו המלאה בחכמים וסופרים עמדה עריסתו של הגאון הקדוש. העיר פרשבורג בשנת תקפ"ג

משושלת פאר של משפחת רבנים נכבדה שפאר יחוסם עלה מעלה מעלה בקודש. דמות דיוקנו של רבי יחיאל, אביו של רבינו

דול רבי עקיבא אייגר צוצוק"ל, ציוה ה'חתם סופר' כי יקראו לרך הנימול בשמו (ראוי לציין, כי בספר 'תורת משה – תניינא' לפר' וישלח ישנו מאמר מיוחד שנאמר ביום זה כדברי הספד על הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל).

השם הנוסף 'הוסף' ניתן על שם זקנו הגאון רבי יהוסף לוצאטו. הגאון רבי יהוסף לוצאטו היה מיוחס אחר גזע הקודש של הגאון רבי משה חיים לוצאטו צוצוק"ל, בעל ה'מסילת ישרים'. כמו כן הוא היה הבעל־קורא בימים הנוראים בבית מדרשו של ה'חתם סופר'. סופר אודותיו, כי בקריאת התורה של מנחה ביום כיפור, בה קוראים על מיתת נדב ואביהוא, וכנודע הובא בזה"ק שיש להוריד דמעות על פטירתם – בכל שנה היה בוכה ועיניו היו מלאות בדמעות על אבדת הצדיקים.

בימי חייו הסתיר רבי יוסף את עצמו מאוד, עד שאפילו ה'חתם סופר' לא עמד על מעלותו ושגב דרגתו. רק בסוף ימיו עת חלה את חוליו האחרון, עלה ה'חתם סופר' לבקרו ומצא כי הוא הרבה לכתוב חידושי תורה בכתב־יד, וכי הוא שולט בכל מכמני התורה. בהספד שנשא עליו אמר כי "לא ידע את 'יוסף' עד ימיו האחרונים ממש, ורק כעת התודע אליו, ומעכשיו ייקרא בתואר 'מורנו'".

עוד סופר, כי בשעת הברית מילה של הינוקא עקיבה יהוסף שימש כאמור ה'חתם סופר' כסנדק, ובעוד ובעבר היה עורך הן את המילה והן את ה'פריעה', אך לעת זקנה התקשה לערוך את ה'פריעה' וחתנו הגאון רבי דוד צבי הערנפעלד היה משלים את המלאכה – ברם, בשעת הברית חיפשו את רבי דוד צבי שייגש להשלים את המלאכה, אך הוא לא נמצא במקום. מאחר ולא הייתה ברירה ערך ה'חתם סופר' הן את המילה והן את הפריעה כדין. לאחר הברית הראה אצבעותיו לנוכחים ואמר להם: "ראו כי כלל אין לי ציפורן המתאימה לך, אליהו הנביא עמד על־ידי וסייע לי לעשות את הנצרך".

בשעת סעודת הברית נשא ה'חתם סופר' דברים, ולאחר מכן בירך את הרך הנימול ואמר כי מאחר ונעשה נס בשעת הברית בכך שהצליח להשלים את המלאכה בכוחות עצמו, והרי אין הקדוש ברוך הוא עושה נס לחינם, אזי בוודאי הוא עוד יעמיד את הדת על תלה ויקים הרבה חורבות מחורבות ירושלים.

כאמור, בשעת הברית נקרא הילד בשם 'עקיבה יהוסף', ברם כאשר כתבו את השם הוא היה נכתב בצורה שונה מעט מהרגיל. את השם 'עקיבא' חתמו באות ה' בשונה מהמקובל בו רגילים לכתוב באות א'. כמו כן את השם יוסף כתבו כ'יהוסף'. כותבי קורותיו של רבנו מונים מספר טעמים אפשריים לדבר.

חצות לילה אקום

גם במעלליו התנכר הנער עקיבה יהוסף מכל בני גילו. עוד בהיותו ילד רך בשנים היה אביו מקיצו לאמירת 'תיקון חצות', וכבר מגיל צעיר מאוד היה מעיר את השחר והוגה בתורה, ובעוד מרבית בני האדם נמים את שנתם היה הוא הוגה בתורה במחיצת אביו וזקנו הגדול. בשעת בוקר מוקדמת היה מתלווה אל אביו בדרכו לבית הכנסת כאשר הוא מעוטף בטלית ותפילין.

עוד בהיותו נער צעיר פקע שמו בכל הגולה, והוא הוכר במעלותיו וגאונותו הר־בה. בהיותו ילד צעיר הביאו אביו להיבחנו בפני הגאון הגדול רבי יחזקאל בנעט. לאחר המבחן הביע הגאון רבי יחזקאל את התפעלותו ואמר: "הרי הוא הולך וגדל כמו הרבי רבי יונתן אייבשיץ צוצוק"ל בשעתו".

לאחר שנים עוד התרפק רבנו בערגה על אותו מעמד אשר נחקק בזכרונו. באחת מתשובותיו (או"ח לט) הוא אף דן באותה החקירה שבה התדיין עמו הגאון רבי יחזי

קאל בעומדו בכור המבחן לפניו.

באותם הימים קבעה הממשלה חוק, על־פיו כל ילד היה מוכרח ללמוד בבתי הספר הממלכתיים ולהשתלב בלימודים שם. הדבר גרם צער גדול לאבי רבנו – רבי יחיאל, והוא הצטער על כך שבנו היקר מסתובב במקומות אלו, לפיכך עשה כל טצדקי לפטרו מחובה זו, אך מאמציו לא נשאו פרי. באחד הימים הזדמן רבי יחיאל לבית הספר, ובאותו יום הגיע למקום המפקח המחוזי של כל בתי הספר באזור. הוא הציג בפני התלמידים שאלה מסובכת ביותר ונתן להם שהות זמן לפתור אותה. אך אז קם הילד עקיבה יהוסף ותהה: "מדוע זקוקים לזמן כה רב כדי לפתור שאלה כזו, הנה אני יכול כבר כעת לענות את התשובה", והוא אכן הציג את הפתרון לשאלה.

המפקח נותר המום מהחרירות והגאונות, ומרוב התפעלות הוציא מכיסו ערמה של מטבעות וביקש להגיש לילד כהוקרה. אך אז התערב אביו רבי יחיאל שנכח במקום ואמר: "הלוא הנך רואה כי הכשרונות של ילד זה הם אינם בגדר הרגיל, אם כן תן הוראה שיוכל לדלג על כל הכיתות הרגילות ויעלה עד לכיתה הגבוהה ביותר, ומיד כאשר יסיים את מסת לימודיו יוכל לעזוב את המקום. המפקח נעתר לבקשה, ואכן הילד עבר לכיתה הגבוהה שם סיים את חובותיו, וכך יכול היה לעזוב את המקום מוקדם בהרבה מיתר בני גילו.

כישרונותיו של רבנו בלטו מאוד, וכבר באותן שנים הוא הוכר בכוח החידוש המיוחד שלו. לימים כתב על עצמו בזיכרונותיו: "כאשר הייתי בן י' שנים התחלתי לחדש בסוגיא ד'כבתה זקוק' אותה למדתי מדי שבת בשבתו אצל אבי ומורי. בהיותי כבן י"א התחלתי לילך לשמוע השיעור אצל אדוני מורי ורבי הגאון אב"ד פרשבורג. ואני למדתי שם עד בן י"ג שנהייתי לבר־מצוה, ואז דרשתי דרשה ברבים בסוגיא 'המקדש ידי אשתו'".

יושב בישיבה

בהיות רבנו כבן י"א שנים ועוד בטרם הגיעו לגיל מצוות הביאו אביו לפני הגאון בעל ה'כתב סופר' להיבחן כדי להתקבל לישיבה. הוא כמובן עמד במבחן, ומני אז חבש את ספסלי הישיבה הרמה בפרשבורג.

ביום ה' בכסלו תרי"א נכנס בעול תורה ומצוות. כבר אז היה כלי מלא בתורה וחכמה, וכל רואיו התפעלו מאוד מגאונותו ובקיאותו. זמן קצר לאחר הבר מצוה קיים בעצמו את מאמר המשנה "הי גולה למקום תורה", ובאותה שנה שנת תרי"א נדד אל העיר סאלפעטער שם פעלה ישיבתו של הגאון בעל ה'מחנה חיים'. לאחר שנתיים ימים שעשה בישיבתו של בעל ה'מחנה חיים' עבר בשנת תרי"ג לישיבתו הרמה של הגאון הגדול המהר"ם שיק שפעלה בעיר יערגען.

באותה שנה התקבל הגאון רבי שלמה קוועטש, בעל ה'חכמת שלמה', לכהן כרבה של ניקלשבורג. עם הגיעו למקום הקים שם ישיבה מפוארת וטובי הבחורים נהרו לשם. אף רבנו היה בין הבאים לישיבה זו, ובשנת תרי"ד בהיותו כבן ט"ז שנים נמנה על תלמידיו של הגאון בעל ה'חכמת שלמה'.

לדאבון לב, הגאון בעל 'חכמת שלמה' לא האריך ימים והסתלק לבית עולמו ביום כ"ד שבט תרט"ז והוא במיטב שנותיו. מיד לאחר הסתלקותו התאספו התלמידים וסברו כי אין כדאי שתבטל ישיבה זו, ועל כן בכל שבוע יאמר אחד הבחורים שי־עור לפני הלומדים. ברם, אותו יום כבר היה יום רביעי, והם סברו כי אין זה 'בכדי שיעשה' שמישהו יכין שיעור לשבוע זה. אמר להם רבנו כי מאחר ואף אחד אינו מוכן לומר שיעור, ומצד שני אין כדאי שייגרם ביטול תורה, על כן הוא מוכן לומר שיעור לפניהם.

השיעור שנאמר כמעט ללא שהייתה לו את האפשרות להתכונן לכך, הכה גלים. הבחורים התפעלו מאוד מהשיעור הגאוני שנאמר, ואף לומדי העיר התפעלו מכך מאוד. הדברים אף גרמו לראשי הקהל להציע לו את משרת הרבנות שהתפתנה בעיר.

כמו כן הציעו לפניו כמה הצעות שידוכים מקרב חשובי המשפחות בעיר. רביו סירב לשמוע למכלול ההצעות, הוא קם ועזב את המקום ושב אל העיר פרשבורג, שם הסתופף בשנית בצל רבו הראשון בעל ה'כתב סופר'. באותה תקופה אף קבע שיעור בספרי מוסר עם בנו של ה'כתב סופר' הגאון רבי שמחה בונים סופר.

איני דר אלא במקום תורה

שמו הטוב של רבנו החל ללכת לפניו. עשירי ארץ ונגידים מפורסמים ביקשו לה־כניס את הברכה לתוך ביתם, ושיגרו שליחים שבידם היו הצעות מכובדות ומשופעות בכסף וממון רב. רבנו סירב לשמוע הצעות אלו ודחה אותן על הסף.

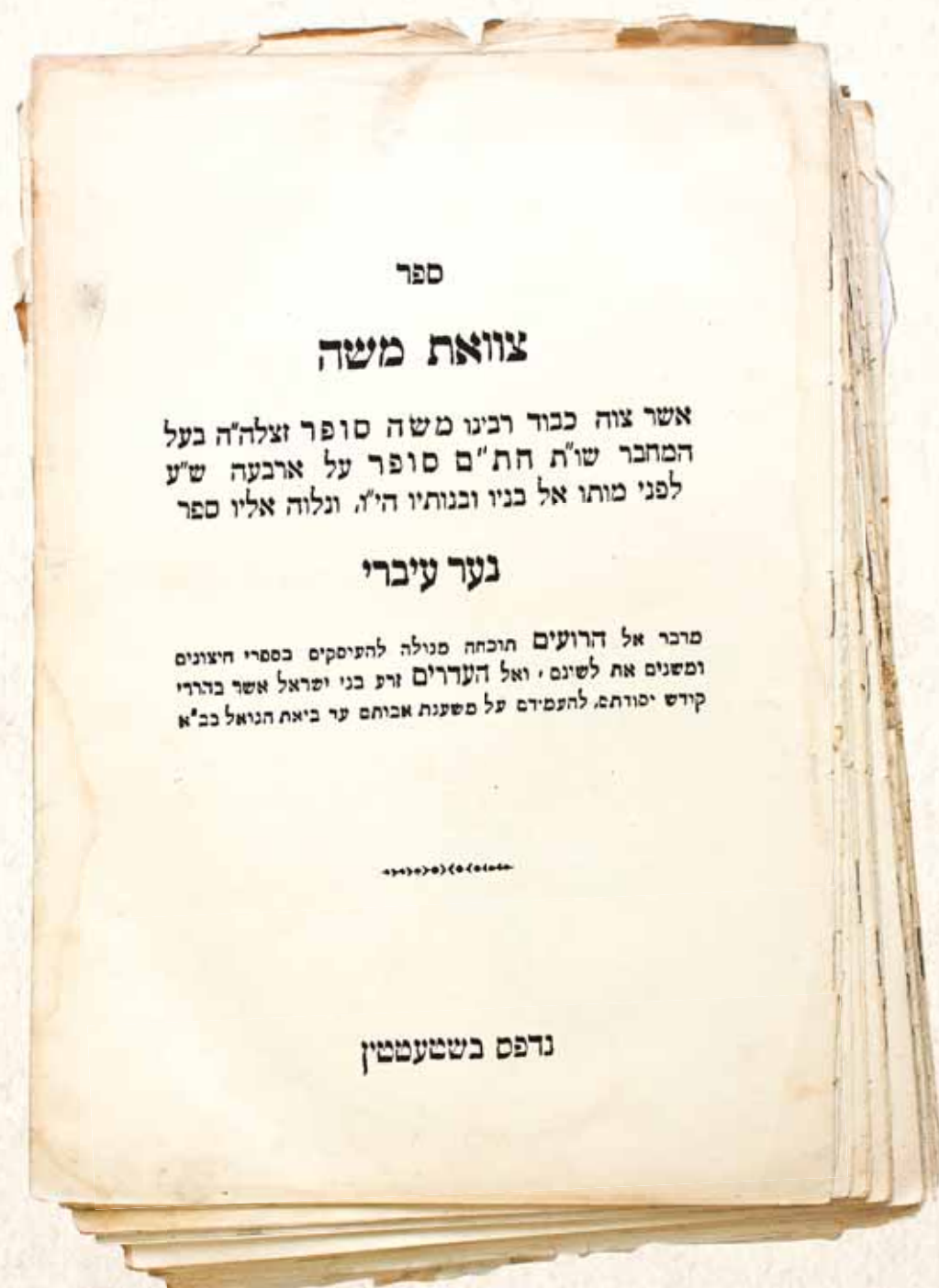
כאשר הגיעה הצעתו של הגאון הקדוש רבי הלל ליכטענשטיין, רבה של קאלא־מיע, שנודע היה בשערים בחסידותו בצדקותו וביישר לבבו, השיב רבנו בתשובה חיובית והסכים להצעה שהובאה לפניו.

רבנו אכן הקים את ביתו בשנת תר"כ עם הרבנית הצדקנית מרת ליבא, בתו של הגאון הקדוש מקאלאמיע, ומאז החל לפעול לצד חותנו הגדול בביצור חומות הדת ובמאבק בלתי מתפשר כנגד כל סטיה מהמסורת היהודית הצרופה. כחלק ממאבקו הנחוש הדפיס בשנת תרכ"ב את הספרים 'צוואת משה' ו'נער עברי', ובשנת תרכ"ה את הספר 'לב העיברי' (ראה אודות כך בהרחבה בפרק 'ספרי הקודש').

מאבקים נחוששים

פרקי מאבק נחרץ נטול פשרות ונקי מנגיעות אישיות כנגד המתפשרים, פורצי חומות הדת ומקעקעי המסורת היהודית הצרופה בכרם בית ישראל - הנאולוגים || פעולותיו בקודש לברכה כנגד המשכילים שהסתתרו בכסות של יראי ה' || מאבק צרוף ונחרץ שעלה לו במחיר אישי כבד

ביקש רבנו עקיבה יהוסף לישב בשלווה, אך מיד קפצה עליו רוגזה של ההשכלה אשר ביקשה למחוק ולטשטש את ההיות היהודית, ולגרום לאחינו בני ישראל להיות ככל הגויים בית ישראל, היל"ת. ההשכלה, שכבר עשתה שמות בקרב יהודי אשכנז שהתגוררו באזורי גרמניה, החלה להגיע ולמצוא לה משכן בדעתם של יהודי הונגריה. רעיונות העוועים שלה התקבלו בברכה בקרב רבנים, והם אימצו את עקרונות השיטה הזו בצורה כזו או אחרת. רבני הדור הסתייגו עד מאוד מההשכלה בראותם את המחיר הכבד ששילמו בגינה יהודי גרמניה, אך הם לא מצאו את הדרך ללחום בשער בת רבים את המלחמה הנחרצת כנגדה.

רבנו שהיה עשוי ללא חת לא נרתע לא מהם ולא מהמונם, הוא נעמד בפרץ והחל משיב מלחמה שעה. למעשה, מלחמה זו נמשכה עד אחרית ימי חייו, כאשר מפעם לפעם השתנתה הזירה ונשאה אופי אחר וצורה אחרת, אך המלחמה הייתה אותה המלחמה – מלחמת קודש ללא כל פשרות.

ראשית מאבקו היתה כאשר הגיעו ניצני ההשפעה הברלינאית אל ערי הונגריה. היהודים התמימים הלכו שבי אחר הרעיונות והאידיאות שצמחו בין-לילה, הם קראו בשקיקה את הספרות המורעלת והקלוקלת ושמחו לגלות כי ליהדות יש פנים נוספות, שונות, חדשות, ואחרות ממה שהם הכירו.

המצאיאות המסוכנות הזו נודעה לרבנו והוא יצא יחד עם חותנו הגאון הקדוש רבי הלל, וכך החלו במסע מפרך בין עשרות עיירות, כפרים וערים כדי להתריע, לעורר ולהעיר את הלבבות כנגד הסכנה הנשקפת. הם שוחחו עם רבני הערים, עם ההמון, ועם העם שבשדות. הם קראו בחוצות והתריעו כנגד הסכנה הטמונה באותם ספרים תמימים למראה אך מלאים בתוכן רעיל ומסוכן.

כחלק מפעולותיו של רבנו הוא הוציא מספר ספרים בהם הסביר באר היטב את הסכנה שטמונה ברעיונות של ההשכלה. אחד הספרים הראשונים היה הספר 'צוואת משה' אותו מצא בין גנזי כתבי-ידו של מרנא ה'חתם סופר' אבי יהדות הונגריה. ספר זה לא ראה אור עד אז, הוא כאמור מצא אותו בין מאות כתבי-יד ושקד להוציאו לאור. ב'צוואת משה' כתב המחבר הנהגות קדושות המעירות ומעוררות את לבב הקורא לשוב לצור מחצבתו ולהיטיב דרכיו.

אל הספר 'צוואת משה' צירף חיבור נוסף מפרי עטו אשר כונה בשם 'נער עב-רי'. בחיבורו זה האריך להסביר את החסרונות הרבים והסכנה הגדולה הכרוכה בלימוד חכמות חיצוניות, ונגד נימוסי הגויים. ספרים אלו ראו אור בשנת תרכ"ב. לאחר שהדפיס את שני הספרים הללו נטה רבנו ידו בשלישית בשנת תרכ"ה והוציא לאור את ספרו העיקרי שעל שמו נזכר לדורות – 'לב העיברי'. בספרו זה תקף רבנו קשות את המשכילים. בדבריו הראה בצורה ברורה כי כל דבריו הקדושים של מרנא ה'חתם סופר' מיוסדים על יסודי הש"ס והפוסקים, והם אינם בגדר הנהגה טובה וחסידות יתירה (ראה עוד בהרחבה על כך בפרק 'ספרי הקודש').

בשנים הבאות, כאשר המערכה רק הלכה והתרחבה מלפנים ומאחור, סבר רבנו כי הדרך להילחם בפורקי העול היא באמצעות הדפסת עיתון בתדירות גבוהה ובו תובא דעת ההשקפה של היהדות הנאמנה.

הוא החל להדפיס את העיתון החל משנת תרכ"ו, כאשר הוא ראה אור פעם אחת לחודש. הירחון היה מחולק לשני חלקים. מדור אחד נקרא בשם 'עמוד

אחד הספרים הראשונים אותו מצא בין גנזי כתבי ידו של מרנא ה'חתם סופר' זי"ע. הספר 'צוואת משה' שרבינו הוציא לאור עולם

התורה', והוא יועד לחידושי תורה אותם שיגרו הלומדים ותלמידי החכמים אשר עסקו בסוגיא שנלמדה באותם ימים. המדור השני כונה בשם 'עמוד היראה', ובו הובאו מאמרי השקפה שונים אשר תכליתם היתה להאיר את העיניים, ולחזק ולבצר את חומות בית ישראל שנותרו נאמנים לה' ולתורתו.

עיקר מטרת ירחון זה הייתה לאחד ולאגד את כלל הקהילות השונות שלומי אמוני בית ישראל לקהילה אחת, ובכך להתמודד טוב יותר עם נחשולי הכפירה שהלכו וגאו ואיימו לאבד את המסורת היהודית.

הדפסת הירחון דרשה ממנו משאבים רבים מאוד. מצד שני המשכילים כעסו וזעמו כי ישנו מישהו שמחבל בפעולותיהם ומציגם כהורסי ומחריבי היהדות, בעוד

כך החלו במסע מפרך בין עשרות עיירות, כפרים וערים כדי להתריע, לעורר ולהעיר את הלבבות כנגד הסכנה הנשקפת. הם שוחחו עם רבני הערים, עם ההמון, ועם העם שבשדות. הם קראו בחוצות והתריעו כנגד הסכנה הטמונה באותם ספרים תמימים למראה אך מלאים בתוכן רעיל ומסוכן

שלדעתם הם הם אלו שמבקשים להצילה ולתקנה. מסיבה זו הם לחמו נגדו בכל דרך ושללו ממנו את הרשיון להדפסת הירחון.

מסיבות אלו מדי תקופה קצרה נאלץ רבי עקיבה יהוסף ליטול לידיו את מקל הנדודים ולעבור למקום מגורים אחר, וממנו להמשיך לפעול במלחמת הקודש.

באותן השנים אף נטה ידו והדפיס את הספר 'אל העדרים' (תרכ"ז) אשר נועד להרחיק את ההמון מזרם ההשכלה המשתולל, וללמדם דעת ובינה עד כמה גרועה היא ההשכלה.

ברבנות העיר סיקס

כאמור, בשנים שבהן הקים את ביתו התגורר חותנו בעיר סיקס שבצפון־מזרח

באהלי צדיקים

כל ימיו היה קשור רבנו לגדולי וצדיקי הדור וכפף את קומתו בפניהם. בכתב יד קדשו הוא כותב את המילים הבאות: "ואני הייתי נוסע לכל הצדיקים המפורסמים במדינתנו ומצאתי בו תועלת גדול".

עוד משחר ילדותו היה בא במעונו של מרנא ה'חתם סופר'. על כך סופר, כי עוד בהיותו ילד קטן הביאו אביו רבי יחיאל לפני ה'חתם סופר'. ה'חתם סופר' הושיבו על ברכיו ונתן לו עוגה לאכול.

גם בשנים הבאות המשיך רבנו לנסוע אל גדולי ומאורי הדור. הוא הקביל את פניו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב.

כמו כן רגיל היה במעונו של הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז. עובדות רבות היו לו מנסיעותיו לחצר הקודש צאנז. באחת הפעמים ניצל מזאב שדלק אחריו ביער וביקש לטורפו. בפעם אחרת הגיע כאשר הרבי לא חש בטוב ולא ערך את שולחנותיו, אך הורה להכניסו להסב בחדרו המיוחד, זאת למרות שהיה אז צעיר לימים.

רבנו אף נסע במיוחד אל העיר בראד כדי להקביל את פני הגאון רבי שלמה קלוגר מבראד.

כן נסע רבנו לחצר קדשו של הרה"ק רבי צבי מליסקא. באותה הפעם היו מזונותיו של הרבי מצומצמים, אך אף על פי כן הוא הציע לרבנו להצטרף לסעודתו. רבנו סירב בנימוק של 'סעודה שאינה מספקת לבעליה'. אמר לו הרבי: "הן נאמר כבוד את ה' מהונך ודרשו חז"ל 'אל תקרי מהונך אלא מגרונך', לפעמים יש לחסוך אפילו מהגרונ כדי לכבד את השני".

אף במעונו של הרה"ק רבי דוד מטאלנא היה. כאמור, בבואו אליו הראה לו הרבי את הספר 'לב העיבר' ואמר לו כי הוא נמצא תמיד אצלו.

הוא ביקר גם אצל הרה"ק המגיד רבי אברהם מטריסק, ורגיל היה לשגר לו

נועד להרחיק את ההמון מזרם ההשכלה המשתולל. 1900 של רבינו 'אל העדרים'

הונגריה. בשנת תרכ"ח קיבל חותנו הזמנה וכתב רבנות מאת בני העיר קאלאמיע, ואכן עקר לשם את מקום מגוריו.

בני סיקס פנו אליו וביקשוהו כי ימלא את מקום חותנו ויישב על כס הרבנות בעיר וינהיגם בדרך התורה והיראה. מתחילה סירב רבנו לשמוע על כך. בסופו של דבר נעתר להם, ועל כך הוא כותב בספרו 'שמרו משפט' כי חמיו הבטיח לו כי הוא מקבל אחריות על פסקי הוראותיו ודיניו.

מכתב בכל שנה לפני 'יום הקדוש' כדי שיזכיר את שמו ב'תפילה זכה'.

כמו כן קיבל את פני הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין כאשר שהה ה'בית אהרן' בקאלאמיע בבית חותנו. מאז כיבדו ה'בית אהרן' והיה משגר לו דרישת שלום עם חסידים שנסעו לארץ ישראל.

אף היה במעונם של הצדיקים הקדושים הרה"ק רבי מנחם מנדל בעל ה'צמח צדיק' מויז'ניץ והרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב. כמו כן הקביל את פניהם של הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב והרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא.

טרם נסיעתו לארץ ישראל נסע אל הרה"ק רבי מנחם מנדל בעל ה'שערי צדק' מדעעש, אשר כיבדו מאוד ונתן לו את מקלו למזכרת. מטה זה היה חשוב מאוד אצל רבנו והיה רגיל לצאת בו לקידוש לבנה ולרקוד בו לאחר מכן. קשר הדוק היה לו עם הגאון הקדוש רבי אשר אנשיל, בעל ה'מנוחת אשר' מטשענגער. ה'מנוחת אשר' כיבדו מאוד, ולימים אף תמך בו ושיגר לו כספים רבים בתקופת מגוריו בארץ ישראל.

גם לאחר עלותו לארץ ישראל המשיך בדרכו מני קדם ורגיל היה במעונם של גדולי ישראל, ואף הם היו רגילים לבוא לבקרו.

היה מבקר תדיר בביתו של הרה"ק רבי אלעזר מנחם מנדל מלעלוב, והיה מרבה לשאול בעצתו.

כאשר הגיע האדמו"ר הרה"ק בעל ה'אמרי אמת' לארץ ישראל בשנת תרפ"א הגיע רבנו לבקרו, ואמר כי הוא מבקש להיות קשור לרבי כזה ש'מאה אלף חסידים קשורים אליו'. במהלך שהותו של ה'אמרי אמת' בארץ ישראל שלח הרבי לקנות את הספר 'בית יוסף החדש', וכאשר נפגשו אמר לו הרבי: "אני עוד למדתי בספר זה לפני אבי הרבי ה'שפת אמת".

"מקום מקדשנו אצל כותל המערבי, מקום אשר לא היה בו מדרס כף רגל יהודי מיום שנחרב בית המקדש". הקצה העליון של קשת האבנים הוא כנראה פתח דירתו של רבינו

לארץ ישראל

חוליה מרכזית בשירת החיים של רבנו היא תקופת עלייתו לארץ ישראל || העלייה לארץ הקודש לוותה בלבטים לא פשוטים, סיפורים מפעימים וחלומות מטלטלים אותם חלם, והם שהיוו חלק מרכזי בהחלטתו לעזוב הכל ולעלות לארץ ישראל || צדיקי הדור שגרו בחוץ לארץ ניסו לעשות הכל כדי למנוע ממנו לעלות, אך ארץ ישראל היתה זקוקה לו ומשמים תכננו צעדיו לעלות ארצה ולתקן בה תיקון גדול

חשיבות רבה מאוד לחלומות, וכנודע אף חיבר ספר מיוחד 'מחזה לאביון' בו ביאר וסידר את עניני החלומות השונים. ברם, הוא עדיין לא הספיק לערוך תכנית עלייה ברורה ועל כן לא שיתף את קרוביו בתכניותיו לעלות לארץ ישראל, ואף את חותנו הגה"ק רבי הלל עדיין לא עדכן על העלייה המתוכננת. אותם ימים היו ימי פרוש חג הפסח של שנת תרכ"ט, ובהגיע ליל הסדר בו הסב על שולחן חותנו בפתע פתאום באמצע ה'סדר' נפנה רבי הלל למסובים ושאלם: "מי מכם חפץ להצטרף אלי ולעלות לארץ ישראל?". כלל המסובים לא היו מוכנים לשאלה כזו והם שתקו בתדהמה, אך רבנו הגיב על אתר כי הוא מוכן להצטרף לנסיעה.

כאשר הגיע למילים "הן הכשר חיבת קודש גורלו" נפנה לעבר רבי עקיבה יהוסף והניח את ידו האחת על ראשו, ואז דפק על מצחו ואמר בקול רם את המילים "הן הכשר חיבת קודש גורלו"! מעמד זה ותשובה ברורה זו היו עבורו כתשובת אורים ותומים

מני אז גמור ומנוי היה עם רבנו כי הוא עומד לנסוע לארץ ישראל והוא החל לפעול לשם כך הלכה למעשה. הוא החל לנסוע בין גדולי וצדיקי הונגריה במטרה להיפרד מהם ולספר להם על עלייתו המתוכננת. ראשית אמר לחותנו הגאון הקדוש רבי הלל כי הוא מתכוון לעלות לארץ ישראל. חותנו הבטיח לו כי הוא יעזור לו בכל הנדרש, והוא שיגר מכתבים לאנשיו בארץ ישראל כי יראו לעמוד לימין חתנו ויעניקו לו מעמד מדמי הכוללות.

המאבק הנחוש שניהל רבנו עקיבה יהוסף נגד פורצי החומות בכרם בית ישראל גבה ממנו מחיר אישי לא קל. כאמור, בכל תקופה היה עליו לעזוב את מקום מגוריו ולתור אחר מקום מגורים אחר, אך בכל זאת לא היה בזה כדי להרפות ידיו ממאבקו הבלתי פוסק וממלחמת המצווה שלו.

ברם, באותה תקופה (תרכ"ט) החלה להתעורר בקרבו המחשבה הברורה כי במי קום להיאבק על גדרי שמירת התורה והמצוות על אדמת נכר, טוב הדבר יהיה אם יעלה לארץ הקודש אשר סגולתה וקדושתה גבוהות הן לאין ערוך מאשר אדמת חו"ל. מאז גמלה המחשבה בלבו, לא הניחוהו רעיונותיו והוא הסתובב כל הזמן עם אותה מחשבה והתלבטות האם עליו להישאר בנכר ולהמשיך במלחמת המצווה, או שעליו לעלות לארץ ישראל ולהתקדש בקדושה העליונה השורה על אדמתה.

כאשר נוכח לראות כי ספקו אכן ספק גדול הוא, וכי הדבר הינו כבד מכדי להכריע בו לבדו, עשה את אשר מקובל היה בדורות עבר, וכפי שנהג בעצמו בפעמים קודמות כאשר היה לו ספק בענינים שונים. הוא פתח את ספר התהילים והביט במקום שבו נפתח הספר. המילים שניצבו נגד עיניו היו המילים בפרק סד, שם נכתב: "כי טוב חסדך מ'חיים' שפתי ישבחונך". ממילים אלו הסיק רבנו כי עליו להתייעץ בגדול הדור ולשאול בעצת הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע.

לקראת אותה שבת ערך רבנו נסיעה לצאנז. עם הגיעו לחצר הקדוש חרד הרבי לקראתו וכיבדו בכבוד גדול. ביום השבת כאשר ערך ה'דברי חיים' את שולחנו התכבד רבנו לשבת בסמוך אליו. במהלך השולחן ניגנו את זמירות היום, וכאשר החלו לזמר את הפיסקא 'כל שומר שבת כדת מחללו' מתוך המזמור 'ברוך אֵל עליון' הורה ה'דברי חיים' לסובבים כי ישתקו והחל לזמר לבדו. כאשר הגיע למילים "הן הכשר חיבת קודש גורלו" נפנה לעבר רבי עקיבה יהוסף והניח את ידו האחת על ראשו, ואז דפק על מצחו ואמר בקול רם את המילים "הן הכשר חיבת קודש גורלו"!

מעמד זה ותשובה ברורה זו היו עבורו כתשובת אורים ותומים, וברור היה לו כי עליו לעלות לארץ ישראל ולאווהתה לו אותה כמקום משכנו, וכי עליו להקדים ולהזדרז לעשות זאת בהקדם האפשרי.

קום עלה לארץ הקודש

מאותו היום שבו שב לביתו מחצר הקודש בצאנז החלה רוח הקודש לפעמו. הוא החל לחזות בהקיץ ובחלום בקול האומר לו "קום עלה לארץ ישראל". רבנו ייחס

חותן המלך

תחלופת המכתבים בין רבנו לחותנו היא מרתקת ומעניינת ביותר. מבין כל המכתבים בולט אחד המכתבים אותו שיגר הגאון רבי הלל מקאלאמיע לחתנו (המכתב נדפס בספר 'שנת שבתון'). בשולי המכתב כותב רבי הלל מילים מעניינות במיוחד: **"אני עושה אותך שליח לשפוך שיח אצל כותל המערבי, וכה תאמר: אבי שבשמים, אם כשר הדבר לפניך שנפש הלל בן ליבא יבוא לארץ הקודש, רק שמעשיו מעכבים, בבקשה ממך טהרני מחטאי ועוונותי מכה והרב כבסני מעווני ברחמיך הרבים. אבל אם רצונך שאשב בחו"ל, אני מקבל עלי מצוותך, ואיני מהרהר אחריו".**

רבנו אף נסע אל הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא אשר סמך ידיו על הנסיעה, והבטיח כי אף הוא יסייע בכל הנדרש בזמן שהותו בארץ ישראל.

העליה לארץ ישראל תופסת מקום מרכזי מאוד באותה תקופת חיים של רבנו, הוא רושם באריכות את קורותיו מאותם ימים, ועיון ברשימותיו פותח לנו חלון מרתק אל אותה התקופה. ברשימותיו שראו אור בספר 'שמרו משפט' מספר רבנו את קורות דברי הימים. הדבר היה בשבת פרשת לך-לך תר"ל, ובעת עלותו על יצועו הורה לו בעל החלום כי עליו לעלות לארץ ישראל בהקדם. הוא לקח את הדברים ברצינות ויצא לדרך. ברם, ברשותו כמעט ולא היו מעות ומיד לאחר יציאתו כבר כלו המעות.

בהמשך הדרך באו לקראתו יהודים שהכירוהו, ונתנו לו פתקאות שיברך אותם ויתפלל עליהם. הם אף נתנו לו דמי פדיונות, ובזכות כך יכול היה להמשיך ולנסוע עוד כברת דרך.

דרך העיר סיגעט

בנסיעתו עברה מרכבתו דרך העיר סיגעט. עם הגיעו יצא לקראתו הרה"ק בעל ה"ייטב לב" מסיגעט וכיבדו בכבוד רב. לאחר מכן

וכיבדוהו לדרוש לפניהם בשבת קודש. המה התפעלו מאוד מהדר"שה ומאישיותו המבורכת, וכבר במוציא השבת ניגשו לפניו ונכבדי העיר ובידם 'כתב רבנות' בו הם ממנים אותו לרב העיר.

רבנו סירב לקבל את הכתב ואמר להם במליצה: **"מה אעשה וכבר כתבתי 'תנאים' עם אשה אחרת, היא ארץ ישראל, ואותה לא אוכל לבייש!"** בני העיר לא הסכימו לשמוע על דחיית כתב המינוי והוסיפו ללחוץ עליו. כאשר נוכח לראות כי מאום לא יעזור, קם ועזב את העיר בחשאי בשעת הלילה כאשר הכל נמו את שנתם ואיש לא הבחין בעזיבתו.

בהמשך הנסיעה הגיע אל העיר קלויזנבורג. גם שם חזר על עצמו אותו הסיפור, הוא התכבד לדרוש, ולאחר מכן חפצו בני העיר כי הוא יישאר להתגורר במחיצתם. ברם הם כבר היו יותר מתוחכמים, ושיגרו מכתב לחותנו הגאון רבי הלל ובו ביקשו כי ישפיע על חתנו שלא יעלה לארץ ישראל וייוותר עמם.

אכן נודע הדבר

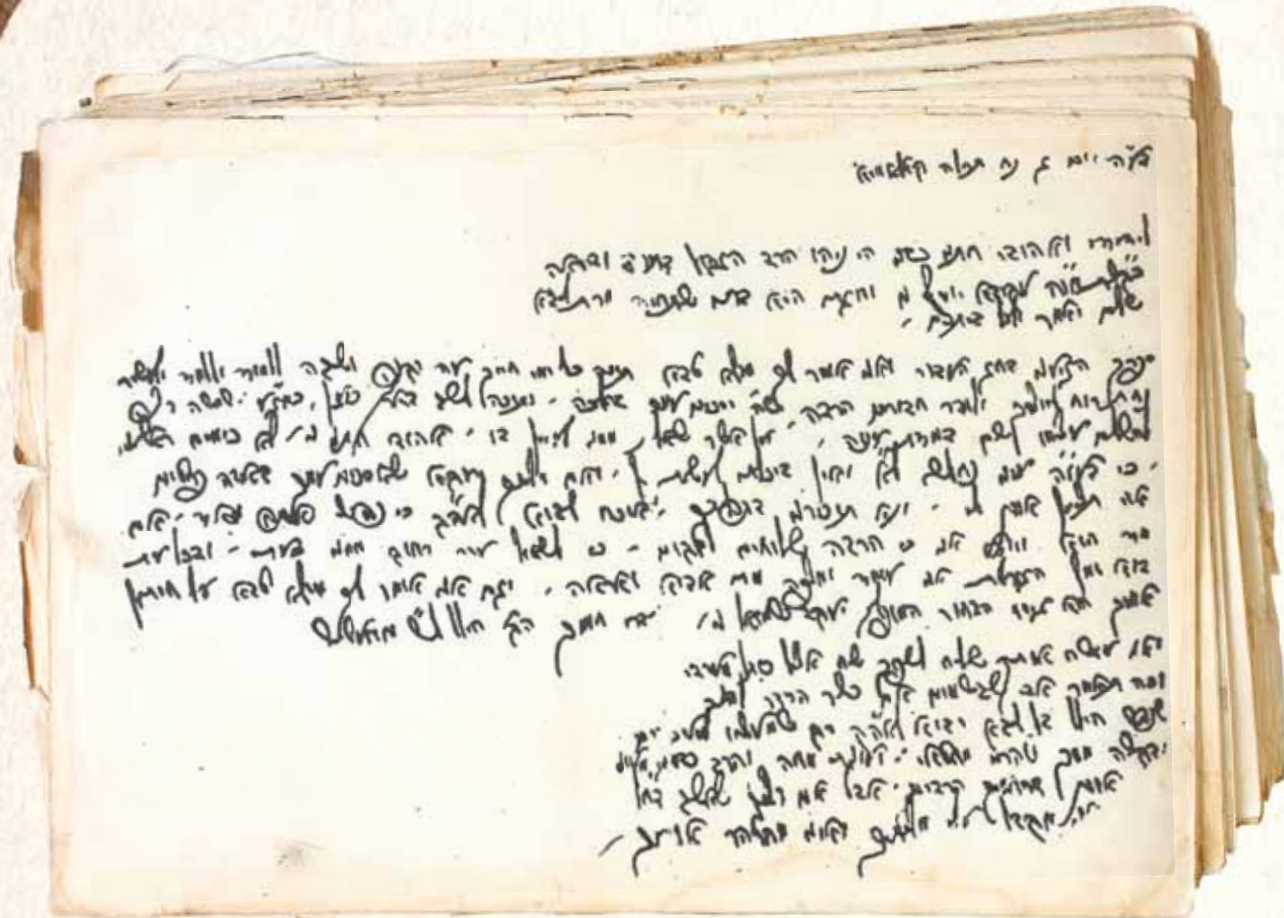
כאשר נודע לחותנו הגאון רבי הלל על הנסיעה של חתנו לארץ ישראל, עמד ושיגר מברק דחוף ובו הורה לו לחדול מלנסוע לכיוון ארץ ישראל ולשוב מיד לקאלאמיע. רבינו ציית לחותנו ועשה את דרכו לעבר קאלאמיע. כאשר נפגש עם חותנו שאלו הגאון רבי הלל מדוע החליט לעזוב הכל מאחוריו ולעלות לארץ ישראל?

השיב לו רבי עקיבה יהוסף ואמר: **"מה אעשה ובעל החלום מגיע אלי בחלומי מדי לילה בלילה ואינו נותן לי מנוחה!"**.

הגיב רבי הלל בביטול ואמר: **"אם כן שלח את בעל החלומות אלי!"** לא עברו ימים ספורים ורבי הלל נוכח לדעת כי דבר אמתו הוא.

בנסיעתו עברה מרכבתו דרך העיר סיגעט. בית הכנסת בעיר סיגעט

אבי שבשמים, אם כשר הדבר לפניך שנפש הלל בן ליבא יבוא לארץ הקודש. מכתב הגאון רבי הלל מקאלמיי זי"ע לחתנו, רבינו זצ"ל

מקום מגוריו באותם ימים היה 'סמוך ונראה' ל'כותל המערבי'. בסמוך לדירתו ייסד את בית מדרשו, אודותיו כתב בהקדמה לאחד מספריו "בית מדרשנו אשר מאת ה' הייתה לנו, היא הסמוכה להר הבית, מקום מקדשנו אצל כותל המערבי, מקום אשר לא היה בו מדרס כף רגל יהודי מיום שנחרב בית המקדש, וה' פתח לן פתחא לעייל בה בראשונה לייסד משם את המסילה לחברתנו".

קול נהי מציון

מלחמות הקודש שניהל רבי עקיבה יהוסף לא הסתכמו רק בימי שבתו על אדמת נכר. אמנם מתחילה סבר כי בארץ ישראל - אשר היא מקור הקדושה ומשכן השכינה, בה לב הכל מייחל וכוסף אל ה' יתברך, ובה לא יצטרך לנהל מלחמות כל שהן - יוכל לחיות את חייו מבלי כל מפריע, ומסיבה זו כאמור עלה לארץ הקודש. סיבה נוספת שתרמה למאמציו הרבים לעלייתו לארץ הקודש הייתה העובדה שבעוד ובמרבית ארצות חוץ לארץ נהג 'חוק חינוך חובה' ולפיו על כל ילד היה חוב ללמוד בבתי הספר הממשלתיים, בהם למדו את לשונות העמים ואת החכמות הזרות, אשר היו בעיניו בגדר "לפתח חטאת רובץ, ומקור לכל הרעות רח"ל" - לעומת זאת, בארץ ישראל לא הונהג באותם ימים חוק חינוך חובה, וכל אחד יכול היה להחליט האם הוא משגר את בניו לבית הספר או שהוא מותירם בביתו.

רבי עקיבה יהוסף האמין כי זו הדרך הנכונה ביותר, וכי כאשר יגורו יהודים בארץ ישראל שוב לא יאלצו ילדיהם לשמוע את דברי הכפירה שנשמעו מפי המורים הגויים בבתי הספר. ברם, לדאבון לבו, זמן קצר לאחר עלותו לארץ ישראל הגיעה אליה גם ידה הארץ-כה של ההשכלה הברלינאית והחלה לנעוץ ציפורניה בחומות ירושלים. שליחיהם של המשכילים פעלו להקים בירושלים 'בית יתומים ללמוד תורה עם למודי חיצונית' וניסו לצוד לרשתם ילדים יתומים, או שלהוריהם לא הייתה אפשרות כלכלית לזון ולפרנס אותם.

רבי עקיבה יהוסף שמע ונחרד, הוא הרים קול זעקה רמה, ואף הדפיס באותה השנה (שנת תרל"ב) את הספר 'קול נהי מציון' בו קרא והתריע נגד הקמת בית יתומים זה. קריאתו השפיעה על הורים רבים לכל לשלוח את ילדיהם, והדבר חרה לראשי המשכילים עד מוות. הם המשיכו לפעול ולעשות לכל אשר לאל ידם, אך קצרה ידם מלהילחם בעוז רוחו של רבי עקיבה יהוסף, עד שלימים הודו כי באם ידעו כי הוא כבר הקדים אותם ועלה מהגולה שוב לא היו מתחילים במהלך של הקמת בית היתומים.

לא עברו ימים ספורים ורבי הלל נוכח לדעת כי דבר אמתי הוא. הוא לא יכול היה להחזיק מעמד והלך לנקוש על דלת ביתו של חתנו רבי יהוסף ואמר לו: "איני יכול כבר לעמוד כנגד חלומות אלו שכן אין לי מנוחה בלילה, קום וסע אל ארץ ישראל!"

הוא לא יכול היה להחזיק מעמד והלך לנקוש על דלת ביתו של חתנו רבי עקיבה יהוסף ואמר לו: "איני יכול כבר לעמוד כנגד חלומות אלו שכן אין לי מנוחה בלילה, קום וסע אל ארץ ישראל!" ברם, אותם ימים כבר היו ימי שיא החורף של שנת תר"ל, ולא היה שייך לצאת ולהיטלטל בדרכים, ועל כן נותר רבנו בביתו עד לאחר ימי הפסח. לאחר חג הפסח הצטרף אליו חותנו רבי הלל ונסע עמו לכמה וכמה עיירות והתרים את יושביהן למען יעמדו לו לסעד ולעזר בנסיעתו לארץ ישראל. עוד יצוין, כי לאחר עלות רבנו לארץ הקודש הסכים עמו בעל ה"יטב לב" והביע בפומבי את שביעות רצונו מפעולותיו של רבנו, ואף עמד לימינו בכל הנדרש.

על אדמת הקודש

את צעדיו הראשונים על אדמת הקודש עשה רבי עקיבה יהוסף בימי חודש מנ"חס"אב שנת תר"ל. הספינה שבה הפליג עגנה לחופי יפו, מיפו המשיך ועשה דרכו לעבר עיר הקודש ירושלים, ולקראת "שבת נחמו" תר"ל הגיע לירושלים.

הברת ה'מעל'ה'

רבנו משרטט תכנית מסודרת של יישוב חדש אותו הוא מכנה בשם 'כולל העבריים' || את תכנית הפעולה המקיפה והמדויקת העלה על הכתב בחוברת 'מחזיר עטרה ליושנה' || הוא מתייחס בתכנית לכל פרט ופרט - החל מענייני לבוש וחינוך, עד למקורות פרנסה, חברת ביטוח, דירות להשכרה והקמת המוביל הארצי - רעיונות שאומצו בסופו של דבר אבל לא ביוזמתו

את תוכניתו המפורטת הוא כותב בחוברת 'מחזירי עטרה ליושנה' שראה אור בשנת תרל"ג. שער החוברת

רבונו בנהו בשרטוט בחוץ לארץ במשך שנים רבות ונוכח לראות בכוח ההרסני של ההשכלה גמר בדעתו כי אין כל ברירה אחרת, והדרך היחידה להתמודד עם ההשכלה היא לעלות לארץ ישראל ולכונן בה יישוב יהודי חדש. הוא אכן הוציא את תכניתו מן הכוח אל הפועל. כעת הגיע הזמן להביא את הדברים אל החלק המעשי שלהם. את תכניתו המפורטת הוא כותב בחוברת 'מחזירי עטרה ליושנה' שראה אור בשנת תרל"ג.

המיוזם של חברת המעל"ה - חברת מחזירי עטרה ליושנה שעלידי 'כולל העבריים' הינו החלק המרכזי ביותר במסכת חייו העשירה ומלאה מעש של רבי עקיבה יהוסף. תכניתו הייתה להקים יישוב החדש שיקרא בשם 'כולל העבריים'. התכנית כולה נכתבה בחוברת 'מחזיר עטרה ליושנה'.

רבנו בתבונתו הבלתי נתפסת ישב ושרטט תמונה מלאה ומקיפה ביותר, בפרוטרוט רב ובירידה לרזולוציות הדקות ביותר. בחוברת שאותה כתב לפני למעלה ממאה שנה הוא מתווה רעיונות כבירים שבשעתו היו נראים תלושים ומופרכים, אך בחלוף שנים רבות מאז כתיבתם יושמו הדברים עד לאחרון שבהם. לעתים נראה תוך כדי קריאת הדברים כי הוא ולא אחר היה החווה וההוגה של המדינה היהודית.

תמצית מפעל חייו של רבנו והחידוש הגדול ביותר שלו כתובים על גבי קונטרס דקיק בן ארבעים עמודים לכל היותר. בקונטרס זה, אותו הוא מכנה בשם 'מחזיר עטרה ליושנה', שוטח רבנו בצורה מיוחדת את הצורה על-פיה אמורה להתנהל לפי דעתו מדינה יהודית אורתודוקסית.

בקונטרס 'חברה מחזיר עטרה ליושנה' שטח רבנו את רעיונותיו ותכניתיו ליישוב ארץ ישראל. פרסום הדברים היה זמן רב לפני קום התנועה הציונית ותנועת חובבי ציון, וכבר עשרים שנה קודם לכן עסק רבנו בפועל ממש בתכניות ברורות כיצד ליישב את ארץ ישראל על ידי מוסד 'כולל העבריים'.

את הספר שיגר אל חותנו רבי הלל כדי שיפרסם זאת בקרב הציבור. התכנית המובאות בספר הן מדהימות ביותר. מפעם מאוד לראות את מבטו הרחוק והשקפתו הנכונה כיצד חשב עשרות שנים קדימה, וכיצד תכנן דברים שהתבצעו עשרות שנים לאחר מכן. כאשר נודע לגאון מהר"ל דיסקין על ספרו זה וכאשר קרא את תוכנו התפעל מאוד מהחכמה הרבה ומהמבט רחב ההיקף. הוא התבטא ואמר: "חכם היה רבי עקיבה יהוסף - אבל הן יראת ה' היא חכמה, וחכמה וסוד ה' הם ליראיו".

על פני פרקים שלמים משרטט רבנו בצורה ברורה ביותר את המדינה היהודית התורנית שאמורה לקום בארץ ישראל כמענה לבעיית ההשכלה האוכלת בכל פה בחוץ לארץ. הוא נוגע בכל נושא ונושא. הוא דן היכן הם המקומות שבהם ראוי לגור. אלו בנדים יש ללבוש, באלו פרנסות ראוי להתפרנס, וכיצד לחנך את הבנים והבנות. כמו כן חלק נכבד מהחוברת מוקדש לצורך הבאת ציטוטים וסימוכין לדברים מדברי חז"ל והמקורות.

חוברת זו היא למעשה החידוש העיקרי והמרכזי ביותר בתורתו ובהשקפת עולמו של רבי עקיבה יהוסף. הדברים מחודשים מאוד ומפתיעים מאוד, כל ההוגה בהם ימצא את עצמו נדהם לגלות כי רעיונות שהגיעו לעולם בתקופות מאוחרות בהרבה מזמן כתיבת חוברת זו כבר כתובים עלי ספר.

בראשית דבריו מבאר בארוכה כי אין כל תקווה וסיכוי לשמור על גחלת היהדות במגורים בין הגוים בחוץ לארץ. הוא מסביר, כי מצד אחד ישנם את אלו המבקשים לעמול לפרנסתם אך הם מצויים בסכנה של התערבות בין הגוים ולמידה ממעשיהם. מצד שני יש את אלו המבקשים להתרחק מהגוים, שמוצאים את עצמם ללא פרנסה וללא יכולת להאכיל את בניהם ובני ביתם, ושוב הדבר גורם התרחקות מעל התורה. מסיבה זו יש לגור רק בארץ ישראל שבה יגורו רק יהודים, ועל כן גם מי שייצא לעמול לפרנסתו יוכל להישאר באהלה של תורה.

מדובר למעשה כהכרזה על הקמת מדינה מבלי לקרוא לדבר כן בפירוש. השער המכריז על 'כולל העברים'

פעם, משנשאל כ"ק מרן אדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע מהיכן נובעת אהבת הגדולה לארץ הקודש, הוציא הרבי ממגרת שולחנו את הספר 'מחזירי עטרה ליושנה' בו רשם רבי עקיבא יוסף את הפרטים להגשמת חזונו הגדול. הרבי אמר: "לספר קטן הכמות הזה ולמחברו היו השפעה עצומה עלי... הדברים הרשומים בספרא הדין, הם אלו שהביאו אותי להיות מקושר נפשית לארץ הקודש ולשאוף בכל מאודי לחיות בה... הלוואי והיו שומעים לקולו באותו הזמן בו פרסם את ספרו, או אז היתה כל תמונת העולם היהודי שונה לחלוטין!".

הרבי נאנח קמעא והוסיף: "אלמלי היו אחינו בני ישראל פועלים בשעתו כהצ"עתו זו של רבי עקיבא יוסף זי"ע, יתכן מאד שמאות אלפי יהודי הגולה, אולי אפילו מיליונים ממש, היו שורדים את יוון המצולה ונשארים בחיים ולא רצנו הקדושה היו

יישוב ארץ ישראל באספקלריית רבנו

בהן צדיקי הדורות - אשר יש בהן מעלה הן מצד עצמן והן מצד הצדיק הטמון באדמתן אשר 'גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם'.

עוד המלצה חשובה שלו, אשר היא אמנם טכנית במהותה אך היא מלמדת מאוד על הסתכלותו לטווח רחוק, והיא, לבנות את הערים אך ורק בסמוך למקורות מים ברי קיימא.

בכל תכניותיו וספריו הוא שב על האזהרה החד-משמעית, ולפיה כל יישוב הארץ תלוי בכך שהקמת המושבות והבתים יהיו מותנים בקבלה מירחלטת של שמירה על כל המצוות התלויות בארץ. הוא מצטט פעמים רבות את הנאמר ב'אבות דרבי נתן' (פ"ב) כי "ביטול מצוות אלו הם שגרמו את הגלות, ומידה טובה מרובה ממידת פורענות, ושמירה עליהם תביא ותחיש את ישועתנו ופדות נפשנו".

תכניותיו המפורטות של רבי עקיבה יוסף לא הובנו באותם ימים. היהודים יושבי הארץ היו באותם ימים קומץ זניח. רבים תהו אז מי הוא זה שהולך לעסוק בהקמת יישובים חדשים כאשר הארץ מונה מאות בודדות של יהודים? מי זה שבכלל יילך להתגורר במקומות אלו?

עשרות שנים חלפו מאז רשם רבנו את אותן שורות, הדברים ברובם המורחלט כלל לא יושמו בפועל. אמנם בשנים מאוחרות יותר החלו להקים את השכונות מחוץ לחומה, אך היה זה לדידו מעט מדי ומאוחר מדי. כמו כן, בחלוף שלשים שנה מאז רשם את הדברים בהיותו באחרית ימיו התייסדה חברת קריש'רמתיים צופים' ששאפה לגאול את הקרקעות באזור קבר שמואל הנביא ולהרחיב בכך את גבולות היישוב. רבים הצטרפו לאותה חבורה, ברם רבנו לא זכה לראות בהתגשמות הדברים למעשה, שכן הוא התבקש לבית עולמו תקופה קצרה לאחר הקמת חבורה זו.

פנים אחרות לגמרי... ברם, למגינת לבב, הצליחו השטן וגונדא שיליה להפריעו מהגשמת תכניותיו!".

עבודת אדמה

דעתו של רבנו הייתה ברורה כי המלאכה הטובה ביותר מבין כל המלאכות היא עבודת האדמה. הוא מסביר בסוף הקונטרס, כי הדרך היחידה להתמיד בלימוד התורה ולהוסיף שעות בלימודה היא רק למי שעובד בשדה.

החקלאי העובד בשדה יכול להקדיש את זמנו ללימוד התורה, מה שאין כן מי שטרוד במשא ומתן ודעתו נתונה תמיד לעסקי המו"מ. הוא מצטט את דברי הגמרא האומרת כי רבא אמר לתלמידיו כי לא יבואו לפניו בימי ניסן ותשרי, מכאן מוכח שבישאר חודשי השנה בהם אין עבודה בשדה יכולים הם לשבת וללמוד. כמו כן בלילות ובים השבת ניתן לעסוק בתורה במנוחה ללא כל הפרעה.

אין הוא מסתפק בהצעה בלבד. הוא מפרט בצורה ברורה כיצד הדרך הנכונה ביותר לעסוק בחקלאות, ומהי הצורה הטובה ביותר של מלאכה זו. כך למשל הוא יוזם את האופציה של שיגור פירות הדר אל מעבר לים. בכך הוא מקדים את אגודת פרדס של רבי יהושע שטמפפר מפתח תקוה, אשר היה הראשון בארץ ישראל שזיהה את הפוטנציאל העסקי הטמון בשליחת פירות הדר אל מעבר לים.

בעיה נוספת עמה מתמודדים החקלאים היא מכת הארבה. באותם ימים היה זה מצוי ביותר שמחנות ארבה יפשטו על הארץ ויכלו את תבואת הארץ ופירות האילנות. כמו כן, לא אחת היה יורד ברד בימות החורף ומלקה את התבואה והפירות והופך אותם ללא ראויים לשיווק.

כהתמודדות עם מצבים אלו הוא מציע פתרון פשוט במיוחד - 'חברת ביטוח'. המושג ביטוח כמעט ולא היה קיים באותם ימים. אך בקונטרסו של רבנו כבר ישנה פוליסה מן המוכן, הוא מסביר בדיוק איך כולם צריכים להתאגד יחד ולהקים 'חברת בטחון' שתשפה כל אחד שניזוק מהארבה או הברד.

דיור להשכרה

הפתרון של דיור להשכרה נשמע רעיון עכשווי בן השנים האחרונות, אך כמובן שלא!

רבי עקיבה יוסף עוסק גם בסוגיה זו והוא כותב כי הכדאיות בבניית דירות ובהשכרת חדרים או דירות למגורים היא גבוהה מאוד. הוא לא כותב זאת בחלל ריק, הוא מסביר כי הוא ערך בירורים במקומות שונים בעולם וגילה כי זהו שוק בעל ביקוש גבוה מאוד, ומשכך ראוי לעשות את אותו הדבר בארץ ישראל.

הוא מציע כי כל אחד יקים בתים אותם יעמיד להשכרה לכל המעוניין. כן הוא כותב כיצד יש לערוך חווה שכירות מסודר ומפורט שיגן על המשכיר מכל נזק שהוא.

צינורות במקום באר

חלק בלתי מבוטל מהתכנית עוסק במצוקת המים החמורה השוררת בארץ ישראל. כמה וכמה פעמים הוא כותב כי יש להקים את היישובים אך ורק במקומות סמוכים למעיינות מים ברי קיימא. ברם, מה יעשו בירושלים הרחוקה ממקורות מים?

לצורך כך הוא מציע, איך לא, להקים 'מוביל ארצי' בצורת ציינורות מים שיזרימו מים טריים לתוך העיר, וכך יהיה לבני ירושלים מים חדשים ונקיים לשתות תחת מי הבארות שבימות הקיץ היו הופכים לא אחת לעכורים ומלוחים.

הוא מציין, כי מי שכבר ביצע את הדבר הלכה למעשה הוא השר משה מונטיפיורי אשר מימן בניית צינור שהוביל מים ממעיין השילוח אל תוך העיר, אך מאחר והזניחו את הטיפול בצינור ההוא שוב אין זורמים בו מים.

הוא מציע להקים רשת צינורות להזרמת מים לתוככי ירושלים ושוב לא יזדקקו לבארות המים. הוא לא מסתפק בהצעות אלו!

אמנם לנו נראה פשוט למדי כי המים זורמים דרך הברזים שב־קירות, אך לאנשים שחיו לפני שבעים ושמונים שנה הדבר היה בגדר חלום או דמיון מופרע.

הוא כותב: "ויכולין לעשות על־ידי צינורות של ברזל המושכין את המים לכל בית ובית, וכל בעל בית ישלם בעד זה סכום קצוב לשנה, ובכך יעשו תיקון גדול לעיר הקודש".

הנה לנו המתכנן הראשון בעולם של חברות המים השונות. ולהיזכיר! מדובר בתקופה של לפני יותר מ־120 שנה, בהם שואב המים היה עדיין חלק מהותי מאוד מהחיים בעיירה, וכל תצרוכת המים הביתית הובאה על־ידו!!!

שפה אחת

השפה המכונה כיום 'השפה העברית' הינה פרי יסודם של הציונים. ברם, הרעיון של אימוץ השפה העברית ולשון הקודש נכתב על־ידי רבנו זמן רב לפני הקמת התנועה הציונית.

רבנו משבח מאוד את הרעיון לפיו כל באי ארץ ישראל ידברו בשפה אחת. הוא מצביע על מדינות אחרות בהן השפה הינה חלק בלתי נפרדת מהאזרחות, וכל תושב במדינה חייב לדבר בשפה

המדוברת. גם כאן בארץ הקודש כאשר כולם ידברו באותה השפה הדבר יביא לאחדות בין כל באי הארץ.

יצוין, כי כאשר הגיעו הציונים ואימצו לעצמם את השפה העִברית ואף עירבו בה מילים ולשונות רבות משפת העמים, הצטער על כך רבנו צער גדול ואף העלה את כאבו בספר 'שמרו משפט' בו המליץ על כך את לשון יונה הנביא האומר "עברי אנכי ואת אלוקי השמים אני ירא" ומכאן כי זה הרוצה להתהדר בשפה ובלשון עברי עליו להיות 'ראא מאלוקי השמים'.

בית יעקב

מוסדות החינוך לבנות המוכרים כיום לכולם בשם 'בית יעקב' הוקמו באירופה באחרית שנות הת"ר. צו השעה גרם לכך שיקומו מוסדות אלו, ומאז ועד היום מתחנכות בנות ישראל במסגרות אלו. כאמור, בחוברת זו הקודמת להקמת מוסדות 'בית יעקב' ביותר משישים שנה, מציע רבנו את התכנית של הקמת בתי חינוך לבנות שיישאו כמובן את השם... 'בית יעקב'.

עיון בתכנית המפורטת מעלה תכנית לימודית שלא מביישת את בתי הספר הטובים ביותר בזמננו. הוא מדבר על לימודים ברמה הגבוהה ביותר, הוא מדבר על לימודי הלכות הנשים כתפילה וכתב לשון הקודש ועוד, כאשר על הלימודים תוענק תעודה וייערכו מבחנים.

להזכירכם, באותם ימים הבנות עדיין העבירו את ימיהן בתוככי הבית, וספגו את החינוך מאמן לטוב ולמוטב. רק שנים לאחר מכן ישכילו את הצורך ההכרחי בהקמת מוסדות חינוך לבנות, ומוסדות אלו יהפכו להיות חלק בלתי נפרד מההווי היהודי בכל מקום.

כולל העבריים

השם הכללי של כל התכנית הגרנדיוזית היא 'כולל העבריים'. מדובר למעשה כהכרזה על הקמת מדינה מבלי לקרוא לדבר כן בפירוש. נחدد שוב ושוב כי התקופה היא שנת התרל"ג - 22 שנים לפני הקמת תנועת 'חובבי ציון', ומכאן כי אין כל קשר בין תכניות אלו לבין הרעיון של התנועה הציונית שכלל עוד לא נוסדה. בקונטרס הנ"ל מבאר רבנו באריכות את הצורה שבה יתנהל 'כולל העבריים'. אחד הרעיונות הבולטים הוא חלוקת העם לשב־

טים כפי שהיה מקדמת דנא. הוא מחיה את הצעת שרי החמשים, העשרות, המאות והאלפים האמורה בתורה, ומציע כי יש להקים מערך כזה שבו על כל חמישים אנשים ימונה שר חמשים, ועל כל מאה שר מאה, וכן הלאה. קבוצות אלו יקימו להן בתי כנסת ובתי מדרש בו ילמדו ויתפללו יחד. עם זאת, הוא מדגיש כי אין ישר בעיניו החלוקה הקדומה בין אשכנזים לספרדים, אלא כל מי שרוצה להיות חלק מהקבוצה יהיה, ללא כל הבדל של מוצא.

רבנו משבח מאוד את הרעיון לפיו כל באי ארץ ישראל ידברו בשפה אחת. הוא מצביע על מדינות אחרות בהן השפה הינה חלק בלתי נפרדת מהאזרחות, וכל תושב במדינה חייב לדבר בשפה המדוברת. גם כאן בארץ הקודש כאשר כולם ידברו באותה השפה הדבר יביא לאחדות בין כל באי הארץ

לא נוכל במסגרת זו להביא את כל הרעיונות אותם מביא רבנו במחברתו. הוא כותב כיצד צריכים להיראות החיידרים ותלמודי התורה, כמה ילדים צריכים להיות בכל כיתה, וכיצד יש לבחור מלמד לכל כיתה. הוא כותב כיצד צריכים להתנהל צוותות החינוך, הישיבות, כוללי האברכים, וכיצד יש לבחור מתוכם מורי הוראה, ומה המסלול אותו עליהם לעשות עד שיגיעו להורות הוראה ביש־

הוא ממליץ לרכוש את האזורים שסמוכים לקברים הקדושים כדוגמת קבר 'נתן הנביא'. אזור כפר חלחול שם טמון נתן הנביא

ראל. כמו כן במה יעסקו אלו שאינם נותרים בלימוד, וכמה שעות ביום עליהם ללמוד. רבנו מציע כי כדי שיתנהלו הדברים למישרין אזי יבחרו מכל העם נבחרים מה־ ציבור שיהוו כמין 'סנהדרין' שיחליטו ויפסקו בכל נושא ועניין ציבורי. בדבריו הוא מבאר כי יש לברר מהו הלבוש המקורי אותו לבשו האבות והשבטים ומה לבשו בתקופת התנאים ולשוב ללבוש אותו כל אלו הגרים בארץ ישראל; וגם אם

רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה

עובדת פלא סופרה על רבי עקיבה יהוסף. הדבר היה עוד בימי ילדותו עת למד בבית הספר הנכרי מכוח גזירת המלכות. אחד ממוריו בבית הספר היה יהודי שהגיע ממשפחה חשובה, אך מתוך דוחק הפ־ רנסה הלך להורות בבית ספר זה. הילד עקיבה יהוסף רגיל היה להוכיח אותו על כך שהוא מורה חכמות חיצוניות. הוא היה אומר לו: "אמנם אני מוכרח ללמוד מפ־ך מטעם חקי המדינה, אבל אתה המורה אינך מוכרח לכך". אותו מורה הבין כי ילד זה אינו מדבר דברים בעלמא, והוא השיב לו בתגובה: "אני עוד אתפוס אותך ברגליך שתצילני מהגיהנום". שנים רבות חלפו מאז ורבנו יצא בשנת תרמ"ד מארץ ישראל לבי־ קור בחו"ל. בימי שהותו שם הלך להשתטח בהלוויית אחיו ר' יעקב שמואל ז"ל על קבר אמם בבית העלמין בפרשבורג. תוך כדי שהם צועדים בין הקברים חש רבי עקיבה יהוסף ברע והתעלף. חש אליו אחיו והשכיבו על אחת המצבות כדי שיוכל להשיב את נפשו. בחלוף זמן־מה כאשר רוחו שבה אליו, אמר לו אחיו: "אחי רבי עקיבה יהוסף, הידעת של מי המצבה הזאת עליה הניחו אותך, הלוא כאן קבור אותו המורה שלך אשר אצלו למדת בימי ילדותך". מיד נזכר רבי עקיבה יהוסף באותם הדברים שאמר לו המורה כי הוא יתפוס אותו ברגליו שיוציאו אותו מהגיהנום, והנה הקב"ה מסבב הסיבות פעל כן לבלתי יידח ממנו נידח.

לא יצליחו לברר איך נראה אותו הלבוש, אזי יסכימו כולם יחד ללבוש מלבוש מסוים. אך העיקר שלא ילבשו כמו מלבושי הגויים וכפי הנהוג באירופה. הוא חותם ואומר: "ואל יהיה דבר זה קל בעיניכם, שכן הלבוש הוא יסוד ליהדות ולאחדות".

לוחמיא"ל ושומריא"ל

כמובן שגם הרעיון של הקמת צבא שיגן על הדרים בארץ ישראל נהגה עלידי רבנו. כבר באותן שנים התנכלו הערבים יושבי הארץ ליהודים, וניסו להצר להם בדרכים שונות כאשר הם פוגעים בחקלאות ובבהמות. רבנו כותב, כי עשרה אחוז מהציבור צריכים לשמש ככוח לוחם ומגן ותפקידם יהיה לשמור על העיר ולהגן עליה. את שומרי העיר יש לחלק לשתי פלוגות. פלוגה אחת תרכב על סוסים בשדות מחוץ לעיר ותגן על השדות, כאשר בעת הצורך תזעיק עוד חברים מתוך העיר (מזכיר את פלוגות המילואים, לא??!). פלוגת שומרים אלו הרכובה על סוסים תכונה בשם לוחמיא"ל. פלוגה נוספת תהיה מורכבת מאלו שישמרו על העיר אך ללא רכיבה על סוסים, והם יסתובבו בעיר בעיקר בשעות היום ויכוננו בשם שומריא"ל.

ומה יעשו בשבת?
גם לכך ישנו פתרון!
הדרוזים!

הדרוזים המהווים כיום חלק בלתי נפרד מהצבא היו גם בימים ההם פתרון מעולה. רבנו מציע כי בימות השבת והחג ישמשו הדרוזים בתפקידי השמירה. רק במקרה שבו יתרחש מקרה חרום ישמיעו קול תרועה בחוצרות (אזעקה?!) ואז יגיעו החיילים היהודים ויתאספו על המשמר כמבואר בשלחן ערוך כי שעת הסכנה ופיקוח נפש דוחים את השבת.

* * *

קצרה היריעה מלהביא את כל דברי רבנו האמורים בספר זה. המעיין בדברים מוצא את עצמו משתומם אל מול החכמה הרבה והתבונה, כמו ראיית הנולד והיכולת לחזות למרחוק. בעיניו הצופיות חזה למרחקים, ובכך העלה פתרונות לבעיות שע־ דיין לא באו לעולם.

לו זכינו ודבריו היו מתקבלים, ייתכן וצורתה של ארץ ישראל הייתה נראית אחרת ממה שהיא נראית כיום, וכפי שכתב רבנו בעצמו בספר 'תורת יחיאל' פרשת בא: "באם עוזבים את המצווה אזי החיצונים אווזים בה, וזאת מפני שלא שמרו אותן הכשרים. כמו כן ענין מצוות ישיבת ארץ ישראל שנעזבה ומתעצלים הכשרים, על כן התגברו החיצונים בה".

נהלת אבות

את מיטב כוחותיו, אנו ומרצו השקיע רבי עקיבה יהוסף בהרחבת גבולות היישוב בארץ ישראל, כשהוא רואה בדבר זה את הגאולה העתידה || רבנו לא נח ולא הרפה מפעילותו למען יישוב ארץ ישראל בנקודות מגורים שונות || פרק מלא הוד, מסירות נפש ויגיעה אינסופית למול מתנגדים רבים וכישלונות אינסופיים. ברם, המטרה הנעלה היא שמניעה אותה במפעל הקודש

רבינו נסע יחד עם הרב סלימאן מני בנו של הגאון רבי אליהו מני. רבי סלימאן מנחם מני

במהלך הסיוור הממושך שנערך בין כפרים ערביים רבים, צעד רבי דוד כאשר בכיסו תקוע אקדח גדול, עמו ביקש להתגונן במקרה הצורך. רבי דוד גוטמן

ה'קנאות' והצדקנות של שמירה על חומות ירושלים וכדומה, ובטעם מים 'אידיאולוגיים' ש"אין לעשות קולניות בארץ ישראל" הסיתו את אנשי ירושלים כנגד רבנו. כאשר הגיע רבנו ואנשיו לשערי ירושלים כבר המתו להם המתנגדים ופרצו כנגדם בקול מחאה רמה. לנוכח זאת הם נפרדו איש מעל אחיו. רבנו נכנס אל העיר דרך שער ציון, רבי סלימאן נכנס דרך שער שכם, ורבי דוד גוטמן הגיע דרך שער יפו. דווקא שם חיכה לו קהל רב אשר החלו לצעוק לעברו ולקבל את פניו. רבי דוד לא התבלבל, הוא שלף מכיסו את האקדח ונפנף בו לעיניהם. הדבר הספיק לקהל המפגינים והם מיהרו להתפזר ולשוב איש לביתו.

העסקה שכבר עמדה בשלבים מתקדמים לא יצאה בסופו של דבר אל הפועל. הסיבה לכך הייתה בגין בעיות של ביורוקרטיה, שכן החוק הטורקי קבע כי אין למכור נכס ממשלתי ליהודי, ובייחוד לא ליהודי תושב חוץ. מסיבה זו נהג כל מי שרכש קרקע ממשלתית למצוא מוסלמי שיאות לרשום את הקרקע על שמו כביכול הוא רכש אותה מהממשלה, ולאחר שהושלמו תהליכי המכירה שבו וקנו ממנו את הקרקע. היה זה תהליך מסובך ומרוכב מאוד, מה עוד שהיה חשש כל הזמן כי המוסלמי יחשוק בקרקע לעצמו, ולאחר שתושלם המכירה הוא יסרב למכור אותה ליהודי.

מי שבעיקר עמד מול פקידי הממשלה היה רבי סלימאן מני שהיה בקי בשפה הטורקית. המתנגדים לדבר ידעו זאת ודאגו לפי רסם עליו כי כביכול העניק שוחד לפקידים, ומסיבה זו הוא נאלץ לברוח לדמשק.

העניינים החלו לחרוק, מה עוד שלמרות כל הפעילות הענפה שנעשתה לא הצליחו לגייס את הכסף הנדרש לרכישת הקרקע. העוסקים במלאכה באו פעם אחר פעם לרבנו וביקשו ממנו את הכסף, אך הוא דחה אותם ב"לך ובא". הזמן עבר, ובינתיים קרה מה שקרה בעוד מקומות אחרים, והערבי שעל שמו נרשם הנכס חמד אותו לעצמו והחליט כי הוא הופך להיות הבעלים האמתי של הקרקע ולא רק בעל הבית הפיקטיבי. הוא שילם לממשלה את כל הסכום, והפך באחת להיות הבעלים של המקום.

רבנו בכתביו מתאר בצורה מיוחדת ומרתקת את רשמיו מה- ביקור, והוא כותב כך: "באנו וראינו מה שלא פיללנו לראות בארץ ישראל, עשרים וששה הרים פוריים ויערות עצים צומחים עליהם, בין ההרים משתרע מישור פורה, ובשני מקומות מצאנו גם חורבות עתיקות ובהם עמודים עתיקי ימים מאד. התפללתי שם שחרית מנחה וגם מעריב, ומעולם לא כיוונתי את לבי כמו בתפילה ההיא, ואפילו לא ביה"כ. דמעות זלגו מעיני בזכרי מה אבד לנו. אי אפשר לי כלל לתאר את המקומות האלה העזובים מבניהם זה אלפי שנים, כיצד הם לובשים גיל ורנן בשוש אליהם יהודים, לימוד היהודים ותפילתם משיב אותם לתחייה, והם שמחים בהם ומתעלסים כמזמוטי חתן וכלה. מה ששמעתי שם בחצות לילה אין לאל ידי לתאר. גם מערות גדולות ישנן שם, וכבשים ירעו כדברם. כאלף וחמש מאות עצי זית נטועים מסביב להרים האלה, ומעניות יקרו מימיהם, וגם מקואות עתיקות ראינו שם, ואמבטאות אבן בצידם. תושבי הכפרים הרבים אשר מסביב למקום ההוא באו לקבל פנינו, ויתנו כבוד לנו, ערכו כרה גדולה לכבודנו וגם שחטו כבשים. כמובן שאנו לא אכלנו מזבחם מלי בד ביצים וחלב וקפה ששתינו בכלינו אשר איתנו. עד חצות הלילה ארך המשתה אשר ערכו לכבודנו. וכשהאיר היום עלינו על ההרים, וכאשר עיפנו ולא יכלנו לטפס עוד ולעלות למרום".

במהלך הסיוור הממושך שעבר בין כפרים ערביים רבים צעד רבי דוד גוטמן כאשר בכיסו תקוע אקדח גדול, עמו ביקש להתגונן במקרה הצורך. ברם, כלל לא היה צורך בו. כאמור בכל מקום שאליו הגיעו ערכו הערבים סעודה גדולה לפניהם. במקומות רבים אף שחטו כבשים וערכו שולחן ואף התחננו אליהם כי יסבו עמם לסעודה. הערבים בכל מקום אמרו להם: "קנו את הארץ ואנו נהיה לכם לעבדים".

בסיומו של סיור הביעו חברי הקבוצה את נכונותם לרכוש את האדמות. הם אף חתמו על 'חוזה' זמני, במטרה לשוב בעוד כמה ימים ולהשלים את הרכישה.

בשוב החבורה לירושלים כבר היו מי שדאגו לפרסם את דבר הרכישה. כמובן שנמצאו מי שהתנגדו אליה. הם באו כביכול בשם

ה לכה פסוקה היא כי "ארץ ישראל נקנית בייסורין". זכה רבי עקיבה יהוסף במנה גדושה מאותם ייסורים במהלך פעולותיו הרבות ליישוב ארץ הקודש. פעולות רבות עשה למען יישוב הארץ והרחבת גבולותיה, כאשר לנגד עיניו ניצבת המצווה הברורה של יישוב ארץ ישראל. דרכו הייתה לא סוגה בשושנים. עליו היה לספוג חצי לעג וביקורת הן מהקרובים והן מהרחוקים שלא ראו עין בעין את מעשיו, והם קראו תיגר עליו ואף ניסו להניאו מפעולותיו השונות.

מני אז דרכו לראשונה רגליו של רבי עקיבה יהוסף בארץ ישראל הייתה דעתו נתונה כיצד ליישב את ארץ ישראל ולהרבות את כמות היהודים שגרים בה. ברור היה לו כי הצורה הנכונה ביותר היא להקים יישובים שהיושבים בהם יוכלו להתפרנס בכוחות עצמם על-ידי עמל ויגיע כפיים, ובכך לא יהיו תלויים בחסדי יהודי חוץ לארץ ובכסף המגיע משם.

פעולותיו אלו לא נשאו חן, מסיבה ברורה למדי, בעיני חלק מבני היישוב הישן. הם לא יכלו לקבל הקמת קהילות שלא תהיינה כפופות אליהם יותר. מסיבה זו הם התנגדו להתנגדות מוחלטת ונמרצת לכל פעולה מפעולותיו של רבנו וניסו לחבל במעשיו.

רבי עקיבה יהוסף לא נרתע מכך והמשיך לפעול עוד ועוד, וגם כאשר חווה כישלונות לא פשוטים לא הרים ידיו והמשיך במאמצים להקמת יישובים נוספים.

מוצא

הניסיון הראשון להקים יישוב יהודי חדש היה באזור 'מוצא'. במקום זה נמצאה חלקת קרקע גדולה ויפה שעמדה למכירה במחיר טוב. ברם, ככל שהתקדם המשא ומתן גילה רבנו כי במרחק לא גדול מהמקום ניצב קבר של שייח' מוסלמי גדול, וההמונים באים להשי- תטח על קברו. הדבר הפך את המקום ללא בטוח למגורים, והעסקה ירדה מעל הפרק.

חברון

ההזדמנות השנייה לרכישת קרקע הגיעה זמן קצר לאחר מכן. בשנת תרל"ז הציעה הממשלה הטורקית נחלת קרקע עצומה בגודלה בשטח של אלפי דונם בסביבות העיר חברון ובית גוברין. חלקת הקרקע הייתה פוריה ביותר וגדלה בה עצי פרי לרוב. המחיר שהתבקש עבור הקרקע לא היה גבוה במיוחד, ובמחיר הזה יכלו אף משפחות לא אמידות לרכוש לעצמן חלקת אדמה.

הדבר נודע לרבנו והוא שיתף במידע את ידידו הגאון רבי אליהו מני אב"ד חברון. לדבר הצטרף יהודי אמיד ובעל הון רב שהגיע אל הארץ מהונגריה ושמו ר' דוד גוטמן שהיה לימים ממייסדי העיר פתח תקוה. כמו כן שיגר רבנו טלגרמה לחותנו רבי הלל ושאלו האם לרכוש את הקרקע. דעת כולם הסכימה כי יש לרכוש את המקום בהקדם.

רבנו אכן נסע לשם יחד עם ידידו, הרב דוד גוטמן והרב סלימאן מני בנו של הגאון רבי אליהו מני. רבנו התברך בחוש מיוחד לזיהוי קרקעות, עוד מהימים בהם גדל בבית אביו אשר עסק בעיבוד גינות ופרדסים והיה שווה בכל ימות הקיץ בשדות אלו, ובתקופות אלו לימד את בניו כיצד להכיר את האדמה ולהבין למה היא מיועדת ומה ניתן לגדל בה. רבי עקיבה יהוסף אכן רכש מומחיות זו, והיא שעמדה לו לעזר בסיוור זה, במהלכו פקד אדמות רבות וקבע כל אחת מהן למה היא מיועדת.

לונכח זאת הם נפרדו איש מעל אחיו, ורבינו נכנס אל העיר דרך שער ציון. מראה 'שער ציון' בירושלים בשנת תרנ"ח

רק בשלב זה התעוררו יהודים מחוץ לארץ ושיגרו את הכסף החסר, אך היה זה מאוחר מדי, הקרקע כבר עברה לרשותו של המוסלמי, אשר כעת דרש סכום מופרז מאוד על כל חלקת אדמה, וכבר לא היה זה כדאי לקנות את המקום מידיו. כאב גדול כאב רבנו על כך שהעסקה לא יצאה בסופו של דבר לפועל. עד סוף ימיו הוא כאב את הדבר, ואף הותיר בכתב־יד קדשו צוואה בה כתב: "ישועה גדולה תלויה בגאולת אדמות אלו, ואיני יכול לפרט את הדבר. לכשיעזור השי"ת ואני או אחד מיוצאי חלציי ישתדלו לפדות אותה, יבינו מה הייתה החשיבות לקנותה אותה".

פתח תקוה

כאשר נוכח רבי עקיבה יהוסף לראות כי האפשרות לרכוש את האדמות בחברון שוב אינה עומדת על הפרק, לא אמר נואש. הוא המשיך במאמציו והחל לתור אחר מקום מגורים נוסף שעליו יוכל להקים יישוב חרדי ויהודי חדש מחוץ לגבולות ירו־שלים.

גם הפעם מי שעמד לימינו היה רבי דוד גוטמן. הוא גילה את אוזנו כי במרחק שעתיים רכיבה מהעיר יפו מוצעת חלקת אדמה גדולה מאוד המכונה בפי ערביי האזור 'כפר אוּמֶלְבֶס'. המחיר שדרשו עבור האדמות עמד על סך 3,000 נפוליאון זהב. אמנם היה מדובר בסכום גדול מאוד, אך ביחס לשטח שהוצע למכירה היה זה סכום סביר. רבי דוד גוטמן יחד עם ידידיו רבי יהושע שטמפפר ורבי יואל משה סלומון עמדו בשלבים מתקדמים מאוד של רכישה, וחסר היה להם סכום כסף גדול כדי להשלים אותה.

רבנו הכריז על הקמת חבורה של יהודים יראים ושלמים המבקשים לתקוע יתדם במקום. במעמד הכינוס של החבורה החתים את כל החברים בה על תקנות של חינוך צניעות ושמירת השבת ועוד דברים העומדים ברומו של עולם. לאחר מכן הציע בפניהם כי יחלקו את השטח למאה חלקים שווים כאשר כל חלק נקרא בשם 'גראד' שגודלו הוא מאה דונם, והמחיר עליו הוא 30 נפוליאון זהב. רבנו הגדיל לעשות ורכש שטח של עשרה 'גראד' שהם אלף דונם. בני החבורה התחייבו לסלק את חלקם, ולאור זאת הורה רבנו להמשיך במשא ומתן על רכישת הקרקע.

בזאת הפעם הצליח רבנו לכונו את הישוב שעליו עמל כה רבות. ביום כ"ט לחודש תמוז תרל"ח נחתמה העסקה של רכישת הקרקעות. המקום נקרא בשם 'פתח תקוה' על שם הפסוק (הושע ב) ”וְאַתָּה עִמָּךְ עֹכֹר לְפֶתַח תְּקֵנָה” היישוב היהודי קם והיה לעובדה קיימת. יהודים רבים תקעו יתדם במקום, והמושבה הלכה ושגשגה.

על המושבה 'פתח תקוה' כתב רבנו: "פתח תקוה היא סמוכה ללוד, מקום אשר רבי אליעזר הגדול ותלמידיו התנאים הקדושים היו שם, ועל יד הכפר יהוד ובני ברק אשר התנא רבי עקיבא למד שם תורה יחד עם חבריו התנאים הקדושים".

תקופה קצרה לאחר מכן, בראשית שנת תרל"ט החל לפרסם בשנית את הירחון 'עמוד התורה ועמוד היראה' לאחר הפסקה של עשור שנים. בירחון זה העלה על נס את החשיבות הרבה של המגורים בארץ ישראל. כמו כן בירר את הדינים וההלכות הקשורות לעבודת הקרקע, ואף עורר את לבב יהודי חו"ל להגיע ארצה ולקבוע בה את מקום מושבם.

ההתיישבות בפתח תקווה הייתה בזכותו ליהודית שורשית. הנהגות היהדות הושתתו בה כמו בירושלים עיר הקודש. רבנו כותב בספריו ומתאר את האווירה במקום: "בערב שבת בשעת חצות הלכו כולם לטבול לכבוד שבת בנהר הירקון בשירות ותשבחות. בשבת אחר הסעודה הגיעו לבית המדרש ואמרו תהילים ברבים עד מנחה".

בחדשי הקיץ – תקופת הקציר והבציר - עמד רבנו על המשמר בכל עיניו תרו־מות ומעשרות, והוא עמד על כך כי פרישו את המעשרות ללא שום הוראת היתר. אחד מעשרה ללוויים ומעשר עני לעניים.

הוא כותב על כך: "יום טוב היה לי כאשר זכיתי להעלות עשרה גמלים הראשונים מלאים במעשר ראשון ומעשר עני לירושלים, ול־חלקם לכהנים לוויים ועניים". המעשר אכן הובא לשכונת מאה שערים, וחולק שם במעמד רבי־דושם, שאף תועד בעיתונות ופורסם בהדגשה רבה בעיתונות היהודית העולמית.

אף בספריו הוא מזכיר פעמים רבות את עובדת מגוריו בפתח תקוה, והוא עוסק רבות בשאלות שונות מההווי היומיומי ודן בשאלות מעשיות שהעלו לפניו הדרים במקום.

שאלה אחת מני רבות עוסקת בנידון מעניין. בבואם לגור בפתח תקוה לא היה במקום מקווה טהרה. בתחילה הם נאלצו לנסוע לטבול במימי נהר הירקון שזרם לא הרחק משם. רבי עקיבה יהוסף פעל ללא ליאות לשם הקמת מקווה. באחד הימים הגיעה לפניו שאלה מעניינת: יהודי מסוים שהיה 'לוי' בא והציע כי הוא מוכן לממן את בניית המקווה, בתנאי שמהיום ואילך ייתנו רק לו את המעשרות שיפרישו במושב. בתשובתו הוא מספר כי הוא פסק להיתר וקיבל מאותו לוי את הכסף. בהמשך דבריו הוא מספר על כך כי בנו דוד נפל למשכב, והוא תלה זאת בכך שקיבל את הכסף מהלוי, ועבר על מה שנאמר "שיחתם ברית הלוי" וממעשה זה יהיה חורבן לדורות, שכן באם היום יעניקו את המעשרות בעד בניית מקווה, הרי שבדורות הבאים יעשו זאת לצורך בית מדרש ותלמוד תורה, עד שכל צרכי הציבור יעשו רק באופן כזה ותתבטל החובה של נתינת המעשר ללוי אם לא בעד תמורה מסוימת.

רבנו עלה לירושלים ובא למעונו של הגאון מבריסק כדי לשאול בעצתו. ההכרעה שיצאה הייתה כי אין להשתמש במעות אלו, והדבר נחשב לשליחת יד במעשרות.

בית הלל

באותה תקופה, תקופת הקמת המושבה בפתח תקוה, פנה רבנו אל חותנו הגאון רבי הלל והציע לו כי יעלה לארץ ישראל ויקבע את משכנו בפתח תקוה. חותנו קיבל את ההצעה והחל לחשוב על כך ברצינות. הוא השיב לו בתגובה כי הוא יפנה לה־תייעץ עם הגאון בעל ה'מחנה חיים'.

לאחר חודש ימים השיב רבי הלל לחתנו כי הוא סובר לקבל את הצעתו ולהגיע לגור בארץ ישראל. אף לבעל ה'מחנה חיים' כתב כי הוא מתכנן לנסוע או לפני חג הפסח או מיד לאחר מכן לארץ ישראל.

כאשר קיבל רבנו את הבשורה כי חותנו מתעתד להגיע לארץ ישראל, עמד והש־לים את רכישת החלקה אותה רכש בפתח תקוה על שם חותנו. ברם, הדבר גרם כי בסופו של דבר הפסיד רבי עקיבה יהוסף את החלקה והיא עברה לידי זרים, וכדלהלן. מתחילה סברו רבנו וחותנו כי בחלקה שנרכשה יגורו אברכים תלמידי חכמים שיעסקו בתורה, אברכים אלו יעמדו בפרץ וינהלו את היישוב על דרך התורה והמ־צוות. כאמור, רבנו ראה חשיבות גדולה לכך שהמושבה תנוהל בדרך של שמירת התורה והמצוות, ועל כן החתים את הבאים לגור במקום על תקנון שלם שעיקר יסודו היה הנהגות קדושות של שמירת התורה והמצוות.

ואכן חפצו עלה בידו במידה מסוימת, ובשנת תרמ"ב שהייתה שנת שמיטה הפ־קירו כולם את שדותיהם ועלו לירושלים וישבו בה כל שנת השביעית.

בשנת תרמ"ד, כאשר נוכח לראות כי עליית חותנו לארץ ישראל מתעכבת, עמד ועשה דרכו לחוץ לארץ כדי לסייע בידו לעלות. הוא אף תכנן להעלות את אביו רבי יחיאל לארץ ישראל ולכלכל בה את שיבתו. הוא אכן הגיע לחוץ לארץ, אך בהגיעו לשם ראה כי הדבר לא יתאפשר ושניהם לא יוכלו לעלות ולהגיע עמו.

בכל משך אותה התקופה בה סבר חותנו כי יעלה לארץ ישראל, פעל בכל עוז כדי להשיג משקיעים שישקיעו מכספם בארץ הקודש. הוא הרחיק לנסוע עד הברון רוטשילד והעיר את לבבו כדי שייסע ליהודי פתח תקוה. הברון נענה ונתן לו מעות בעין יפה. סכומי הכסף הללו הצטברו לסכום הגון ומכובד שהיה בו כדי להחיות את יהודי פתח תקוה למשך תקופה ארוכה.

ברם, כעת כאשר התברר לו כי הוא לא יוכל לעלות, לא ידע רבי הלל לשיט עצות בנפשו מה יעשה בכסף שאסף, ויותר מכך מה עליו לעשות בנחלה שאותה רכש בפתח תקוה ואינו מתעתד לגור בה. הוא שיגר לראשי מקימי פתח תקוה שבראשם עמד רבי דוד גוטמן, כי הוא מבקש לתת את החלקה במתנה למוסד שעליו נמנו ראשי היישוב בפתח תקוה, וחלקת הקרקע תהיה נתונה במתנה לעולמי עד למוסד.

ביום ב' באייר תרנ"א השיב רבי הלל את נשמתו הטהורה ליוצרה, וגופו הטהור הובא למנוחות. בעקבות כך מכרו ראשי המוסד את חלקת הקרקע בפתח תקוה בעד 400 נפוליאון זהב, ובכסף שקיבלו קנו חצר בשכונת בית ישראל בירושלים אשר נקראה בשם 'בית הלל'.

רבנו מחה בכל תוקף אך לא היה בידו לעצור את הדבר, שכן הקרקע הייתה רשו־מה על שם חותנו והוא כאמור העביר אותה לידי ראשי המוסד. המעשה הזה שבר את רוחו מאוד, שכן כל תקוותו הייתה להושיב בפתח תקוה אנשים יראים ושלמים ובכך לבסס את היישוב כמקום של תורה, וכך יילך היישוב התורני בארץ ישראל מחיל אל חיל.

תכנית זו נגזזה. ייתכן כי במעשה מכירה זה החמיצה היהדות החרדית את העיר פתח תקוה כמקום מושבם של יהודים חרדים כדוגמת בני ברק השכנה. שכן הגם שבייסודה הוקמה פתח תקווה על־ידי יהודים חרדים, אך הדור הבא שהגיע לשם כבר התרחק מהתורה ושמירת המצוות. באם היה עולה חפצו של רבי עקיבה יהוסף בידו, והבאים למקום היו יהודים חרדים, היה הופך המקום לעיר נוספת של תורה.

שופר בשבת

שמו של רבנו נקשר בחידושים הלכתיים מיוחדים, כשגישתו המעשית והפרקטית הניבה חידושים עצומים בכל מקצועות התורה || בדעתו הגדולה השיג השגות רבות וביקש להנהיג את הדברים בשטח ובחיי המעשה. חלק מאותם חידושים אף יושמו הלכה למעשה בשנים הבאות עלידי הנוהגים לפי דרכו

תוכניתו הייתה לכנס את כל אנשי ירושלים לאחד מבתי הכנסת החשובים כדוגמת 'חורבת רבי יהודה החסיד' ולתקוע בשופר שלשים קולות. תקיעת שופר בבית הכנסת 'חורבת רבי יהודה החסיד' ביום תפילה להצלת יהדות אירופה

רבה של חברון. למעשה, לא קם כנגדו בפועל אף גדול בישראל, אלא שהקנאים ששטמו אותו ואת מעשיו מקדמת דנא קמו כנגדו והסיתו את הציבור כנגדו. בראותו כי הדבר מביא לידי מחלוקת משך ידיו מהנושא, שכן הוא אינו מבקש שתפרוץ מחלוקת בראש השנה כי גדול השלום.

הגאון רבי יחיאל מיכל טיקוצינסקי זצ"ל מביא בספרו 'עיר הקודש' דה המקדש את השתלשלות העניינים בפרוטרוט רב. תוך שהוא מוסיף ומביא עדות מעניינות אותה קיבל מאת אחד ממקורביו של הגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל, שאמר כי אף אם הוא אינו מורה להלכה כי יש לתקוע, ומי שישאל את פיו הוא לא יורה לו לעשות כן, אבל עם כל זאת לא יערער ולא ימנע את אלו שיילכו לשמוע התקיעות.

בקובץ 'תל תלפיות' שפרסם רבנו הביא כי שמע 'מעשה רב' מהגאון רבי שמואל סלנט, כי בשעתו ביקש הגאון מוויילנא לנסוע לארץ ישראל ואף יצא אל הדרך, אך לאחר מכן חזר בו כאשר לא נודע מה הייתה הסיבה לכך. לאחר מכן התברר כי באותה השנה חל ראש השנה בשבת, הגר"א סבר אפוא כי ההלכה היא כסתמא דש"ס במסכת ביצה (ה): שם נאמר לגבי שני ימי ראש השנה "הא לן והא

הכנסת 'חורבת רבי יהודה החסיד', ולשם יבואו אף חברי בית הדין האשכנזי והספרדי ובכך יהיה לדבר תוקף של 'בפני בית דין' ואז לתקוע בשופר שלושים קולות.

מתחילה הצטרפו רבים לדעתו של רבנו וצידידו בעדו, אך אט-אט הם נשטמו והלכו להם, עד כי בערב ראש השנה הוא נותר כמעט ללא תומכים שמצדדים עמו הלכה למעשה.

השמועה אומרת כי רבנו אכן תקע בשופר במקום צנוע ובתוך ביתו, אך גם אם אכן כך היה הדבר הוא לא חזר על כך ולא עשה זאת שוב, שכן נוכח לראות כי הציבור אינו מקבל את דעתו ואין רוב ישראל נמשכים אחריו.

הסבריו העיקריים נשענו על דברי הרא"ה בספר החינוך (מצוה ת"ח) שכתב: "ראש השנה שחל בשבת אין תוקעין, ודבר זה לא גזרו במקום שיש בית דין גדול בחכמה. והרמב"ם ז"ל כתב שצריך להיות הבית דין סמוך. ואני שמעתי כי שהרב רבי יצחק אלפסי היה תוקע בשיבתו בשבת, ואתה בני אם תזכה תבחר לך הטוב בעיניך".

דברי רבנו הובאו כאמור בהרחבה בירחוני 'תל תלפיות' אותם פרסם. הוא כותב כי הדברים נעשו בהסכמת הגאון האדר"ת, וכן הוא קיבל את הסכמת הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני, בעל ה'שד' חמד,

אחד מהחידושים הבולטים יותר של רבי עקיבה יהוסף היה חידוש מצוות תקיעה בשופר בראש השנה שחל להיות בשבת. את דעתו הבלתי שגריתית פרסם מעל גבי הירחון 'תל תלפיות' אותו הוציא לאור, ובו הביע דעתו כי יש מקום לומר כי החיוב לתקוע בירושלים בפני בית דין בראש השנה שחל בשבת הוא אינו מוגבל רק לזמן שבית המקדש קיים אלא גם לאחר חורבנו.

תקיעת שופר בר"ה שחל בשבת

למעשה, שיטה זו היא שיטת הרי"ף שהביאה להלכה, ואף יש לה סמך ברור בדברי הרמב"ם. רבנו סבר אפוא לעשות הלכה למעשה ולתקוע בשופר ביום זה. הדבר התפרסם בשלהי שנת תרמ"א אשר ראש השנה של שנת תרמ"ב חל ביום שבת קודש. הדברים גרמו להד עצום בעולם, כאשר כל גדולי הרבנים בדור מביעים דעתם בעניין לכאן או לכאן.

תכניתו של רבנו הייתה לכנס את כל אנשי ירושלים לאחד מבתי הכנסת החשובים כדוגמת בית הכנסת 'רבי יוחנן בן זכאי' או בית

נאנח מאוד האדר"ת ואמר: "חבל שראש השנה של שנת תרס"ה חל בשבת". תמונה נדירה של האדר"ת

להו" וכפי שפירשו רש"י ותוס' - מה שאומר כי בני ארץ ישראל חייבים מדאורייתא ביום אחד של ראש השנה ובני חו"ל בשני ימים מעיקר הדין, אם כן יש מקום לומר שישנו חיוב המוטל על כל יחיד לתקוע באם הוא יכול לתקוע, ובאם לא יניחו לו לעשות כן נמצא שהוא גורם לעצמו בנסיעה זאת לבטל ממנו מצוות עשה של שופר מן התורה בארץ ישראל, משא"כ בחו"ל עליה נאמר "הא להו" והשני ימים כיומא אריכתא דמי. וכן "מצוות עשה של ישיבת א"י בזה"ז לדעת הרמב"ם הינה רק מדרבנן, ולבטל משום כך מ"ע דאורייתא בקום ועשה, שב ואל תעשה עדיף".

בספר הנ"ל מוסיף ומביא הגאון רבי יחיאל מיכל, כי כאשר הציג את 'לוח דיני ומנהגי אר"י' לשנת תרס"ה לגאון רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים - האדר"ת, נאנח מאוד ואמר: "חבל שראש השנה של שנת תרס"ה חל בשבת, שכן מי יודע אם אזכה עוד לשמוע קול תקיעת שופר דאורייתא" (הגאון האדר"ת התבקש לבי"ע ביום ג' אדר תרס"ה).

הוא הוסיף עוד ואמר: "כי אם אף השנה היה הגאון רבי עקיבה יהוסף עושה מעשה בראש השנה ותוקע בשופר, הייתי הולך ועומד מאחורי הכותל כדי לשמוע קול שופר".

אין תמונות

פרט מעניין מאוד שהתוודענו אליו תוך כדי הכנת תולדותיו וקורות חייו העשירות של רבי עקיבה יהוסף, הוא כי אין בנמצא ולו תמונה אחת המתעדת את צורתו. הדבר מעניין במיוחד שכן בתקופתו כבר היו בנמצא מצלמות, והיכולות הטכנולוגיות לצלם ולתעד דברים כבר היו קיימות, כמו כן ניתן למצוא תיעוד של מרבית האישים המפורסמים בני אותה התקופה בתמונות ותצלומים ואילו ממנו לא נותר מאום. כאשר ציינו את הדברים באוזני הרב הגאון ר' שמעון שפירא, ראש מכון 'לב העיבר', הוא כיוון אותנו אל הסיפור הנדפס בתולדות רבנו בספר 'תורת יחיאל', שם מסופר הסיפור הבא:

הדבר היה בתקופת חייו האחרונה של רבנו. באותם ימים חיתן חתנו הגאון רבי דוד בהר"ן את בתו עם החתן המופלג רבי אברהם ווייספיש למזל טוב. רבי דוד הזמין כמובן את חותנו לבוא וליטול חלק בשמחת החתונה וכיבדו אף לערוך את 'סידור הקידושין'.

שעה קלה לפני החתונה עבר רבי דוד דרך ביתו של חותנו ללוותו אל מקום החתונה, אך בהגיעו נדהם לשמוע כי ה'שווער' ממאן להגיע אל החתונה וכלל אינו מסכים לבוא עמו.

לשאלתו מה אירע, ומדוע מסרב חותנו להגיע, נענה כי הוא מרגיש שהולכים לצלם אותו והוא אינו מסכים בשום פנים ואופן שיצלמוהו. ניסה החתן להרגיעו ולומר לו: מי חושב בימים אלו - ימי סיום מלחמת העולם על תמונות וצילומים. אך רבנו לא השתכנע ונותר לשהות בביתו.

בשעת ערב כאשר יצא להתפלל מעריב בבית הכנסת, פנו אליו כמה ממכריו וסיפרו לו בהתרגשות כי הוא לא טעה ואכן ארב לו 'צלם' באמצע הדרך, וחיכה שעות ארוכות לרגע שבו רבנו יעבור שם ואז הוא יוכל לצלם אותו.

עדות נוספת הובאה בספר 'תורת יחיאל' בו הובאו תולדות רבנו, ושם הובא כי אחד ממקורביו של האדר"ת היה רבי לייב דיין. האדר"ת שלח אליו הוראה שיעמוד הכן לבוא עמו באם יזמינו אותו לנכוח בתקיעות בראש השנה שחל בשבת.

הסוגיא שהרעיעה בשעתו את העולם היהודי סירבה לרדת מעל סדר היום. בשנים הבאות חל ראש השנה עוד מספר פעמים בשבת, כאשר בכל פעם צף ועלה הדיון האם יש לתקוע בראש השנה כזה או שיש להימנע מכך. רבנו מביא בקובץ 'תל תלפיות' כי אף בשנת תרמ"ז, בה חל ראש השנה בשבת, ביקש הגאון מבריסק לעשות אסיפה רבה ולהכריע בדבר, אך לא עלתה בידו.

הוא שמע את דעתו של הרבי מראדזין לגבי חידוש התכלת, ומני אז קידש מלחמת חורמה כנגד כך. בכל ספריו הוא חוזר וקורא תיגר על חידוש התכלת והוא שולל זאת מכל וכל. רבי מעשל אף הוציא ספר בשם 'פתיל תכלת' בו הוא מאריך לבאר כי אין כל מצוה לצבוע את הציצית באותו דם שנמצא

כנף פתיל תכלת

מצוה נוספת ששמו של רבנו נקשר אליה היא מצוות נתינת צבע התכלת על כנפות הציצית. מצוה זו האמורה בפרשת ציצית מקריאת שמע נאבדה במרוצת הדורות מעם ישראל. הסיבות לכך הן רבות, אך המציאות היא שמרבית עם ישראל הלך באותן שנים ללא צבע התכלת על כנפות בגדיו.

מי שהעיר את הלבבות וקרא לחדש מצוה יקרה זו היה הגאון הרה"ק ר' גרשון חנוך העניך מראדזין זצוק"ל. הוא החל לפעול לשם חידוש מצוות התכלת, והקדיש את כל חייו לשם מצוה יקרה זו. הוא הרחיק נדוד לכל קצוות ארץ כדי למצוא את צבע ה'תכלת' המקורי ולהתחקות אחר חלזונות שונים שמדמם ניתן להפיק את הצבע המיוחד. הרבי מראדזין פרסם את עמדתו בשלושת הספרים 'עין התכלת' 'פתיל תכלת' ו'שפוני טמוני חול' העוסקים כולם בחיוב של נתינת התכלת, ובכל אחד מספריו הוא עוסק בנושא מזווית אחרת וכיד ה' הטובה עליו.

חידושו של הרבי מראדזין החל להתפרסם בעולם, וכמו בכל דבר היו שציידו בעד והיו שהתנגדו בחריפות רבה. אף צדיקי הדור נחלקו בדעותיהם, היו שקיבלו והיו שנמנעו. הדבר לא מנע מהרבי מראדזין להמשיך במלאכת הקודש בהפצת החיוב בצביעת הציצית בתכלת, והמשיך לפרסם את דעתו בנידון.

פסקי ההלכה ודעתו הברורה של הרבי מראדזין הגיעו גם לארץ ישראל. בארץ הקודש התגורר באותם ימים החסיד הנודע הגאון רבי מעשל גלבשטיין. רבי מעשל היה יהודי חסיד אשר הסתופף הן בצלם של האדמו"ר מקאצק והחידושי הרי"ם, והן בצללו של ה'צמח צדק' מליובאוויטש. היה גאון עולם אשר כל רז לא אניס ליה ויחד עם זאת תקיף היה בדעתו. הוא שמע את דעתו של הרבי מראדזין לגבי חידוש התכלת, ומני אז קידש מלחמת חורמה כנגד כך. בכל ספריו הוא חוזר וקורא תיגר על חידוש התכלת והוא שולל זאת מכל וכל. רבי מעשל אף הוציא ספר בשם 'פתיל תכלת' בו הוא מאריך לבאר כי אין כל מצוה לצבוע את הציצית באותו דם שנמצא.

מתחילה ביקש רבי מיכל לצרף אליו את רבנו אשר נודע לאיש אמת, הוא סבר כי אף רבנו יתנגד לכל שינוי במסורת, וישלול אף הוא את השימוש בתכלת.

ברם, כאשר הגיע אל רבנו ושח לו על הדברים, אמר לו רבנו כי הוא אינו יכול להצטרף אליו לכל מהלך שהוא מבלי שיידע מקודם לכן במה דברים אמורים, ועליו לדעת מקודם לכן את דעתו של הרבי מראדזין.

שיגר לו אפוא רבי מעשל את הספרים של הרבי מראדזין כדי שיוכל לעבור על הדברים ולהתרשם מהם. ברם, לאחר כמה ימים כאשר נפגשו שוב, וכאשר ביקש רבי מעשל מרבנו כי ייתן את חתימתו על כרוז המחאה, נדהם לשמוע מפיו כי הוא סבור כי דווקא הרבי מראדזין הוא הצודק, ואכן ישנו חיוב ללכת עם תכלת ככל שהמציאות מאפשרת זאת.

ספרי הקודש

רבנו הותיר אחריו ברכה את ספריו הרבים העוסקים בכל מקצועות התורה || עשירים הם בהיקף ובחכמה, בעמקות, בבקיאות ובגאונות, והלומד בהם מתפעל מהעושר העצום ומהידע הנרחב הבא לידי ביטוי בכל ספר מספריו || מ'צוואת משה' ו'נער עברי' עד 'לב העיברי' וספר השאלות והתשובות שהורכב ממאות אלפי תשובות שהשיב רבנו למחלי פניו בדבר הלכה

ספרו המפורסם אשר על שמו הוא אף נזכר לדורות. שער 'לב העיברי' במהדורת ירושלים

היבול התורני שהותיר רבנו אחריו ברכה בעצם כתביד קדשו הינו עצום בכל קנה מידה. מדהים עד מאוד הוא להיווכח ב'יש' הרוחני האדיר שהותיר אחריו. מדהים הוא עוד יותר לראות כיצד יחד עם פעילותו הבלתי פוסקת למען העמדת הדת על תלה בחוץ לארץ ובארץ ישראל, הוא מצליח לכתוב ולחבר אינספור חיבורים על פני כל מקצועות התורה.

מאה שנים חלפו מאז עלותו לשמי רום, ומאז ועד היום עמלים צאצאיו לפענח את כתביו ולהוציא עוד ועוד מספריו לאור עולם. במסגרת הכנת יריעה זו פנינו אל נכדו הגאון רבי שמעון שמואל שפירא, יו"ר מכון לב העברי, המשקיע את מיטב כוחותיו ומרצו כדי להדפיס עוד ועוד ספרים מתוך כתביידי של רבנו, וביקשנו כי יביאנו אל אוצרותיו המפיקים ומלאים מזן אל זן של רבינו.

ספרי רבנו כאמור עוסקים בכל מקצועות התורה. עשירים הם בהיקף ובחכמה, בעמקות, בבקיאות ובגאונות. הלומד בהם מתפעל מהעושר העצום ומהידע הנרחב הבא לידי ביטוי בכל ספר מספריו.

עובדה מעניינת מאוד היא, כי רבנו נמנע מלהוציא את מרבית ספריו לאור. הספרים אותם כן הוציא לאור הינם ברובם ספרי מוסר תוכחה והדרכה לבני דורו כ'לב העברי' ו'ברית עולם'. ברם, את מרבית חידושי תורתו נמנע מלפרסם.

השאלה מתעצמת כאשר מתוודעים אל ההיקף האדיר של כתביידי המסודרים על כל מקצור עות התורה בצורה ברורה ומקיפה, אשר כל ההוגה בהם מתרשם עמוקות ומגלה וגאונות נדירה בהיקפה. נשאלה אפוא השאלה מדוע לא הדפיס רבנו את ספריו?

התשובה לכך נמצאת בדברי רבנו עצמו. הוא כותב בתשובה לשאלה ששוגרה אליו (שו"ת רבי עקיבה יהוסף יו"ר סי' קלח) בה נשאל מאחד אם יש לו חידושי תורה ושל אביו, איזה מהם מוקדם להדפיס.

רבנו משיב לו על שאלתו, ואז כותב: "ואשר לי אינו משלי, כי אם תלוי בדעת אחרים אשר נתנו לי צרכי דפוס, ולא הדפסתי בו חידושי תורה כי אם מעט נטפל לתוכחת חיים לצרכי הרבים כקתא דמגלא אשר נצרך להם לפיקוח נפש, וכמו שכתוב עת לעשות לה' הפרו תורתך; ועת לעשות לה' מכריע על הכל, כי המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ומיום שבאתי לדעתי שמת על לבי את אשר בכוחי לעשות להציל ממשיסה יעקב ולרחם עמו ונחלתו בגו"ר".

בהמשך דבריו הוא מבאר כי למרות והיו לו חידושים רבים בכל מקצועות התורה, ולמרות כי יכול היה להדפיס את חידושיו ולפרסמם, העדיף לפרסם את אותם הספרים אותם הוא מכנה 'כלי מלחמה' אשר עמן השיב מלחמה שורה כנגד הקמים על דרך התורה ושמירת היהדות.

הוא חותם תשובתו בהתייחסותו ליתר ספריו, וכותב כי באם יזכה להוציאם בעצמו מה טוב, ובאם לאו הוא מבקש מבניו וצאצאיו שהם יוציאו אותם והם יעסקו בפרסום הדברים.

צוואת משה

בשנת תרכ"ב פרסם רבנו את הספר 'צוואת משה' - הלא היא צוואתו של מרגא ה'חתם סו' פר', צוואה אשר היא יסוד מוסד לשמירת יסודות היהדות ועליה הושתתו כללי שמירת התורה והיהדות בדורות הבאים. צוואה זו הייתה ספונה וגנוזה במשך קרוב ל-20 שנה בין גנוי כתבי ה'חתם סופר' עד שרבנו מצאה וראה לנכון לפרסם את הדברים ולהוציאם בשער בת רבים.

היה זה בבחינת דבר בעתו מה טוב, שכן ההשכלה שהשמידה כל חלקה טובה בארצות אשכנז ביקשה לנעוץ את טפריה גם בקרב יהדות הונגריה ולעשות בה שמות. אלמלי תלמידי

מחזה לאביון

אחד מספרי רבנו הוא הספר הנכבד 'מחזה לאביון'. בספר זה סידר רבנו את עניני החלומות כפי שבירר מכתבי הקודש ומאמרי חז"ל. ספר זה הינו מלא חכמה דעת ובינה. במכתב מעניין שרשם מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל ה'שבת הלוי', לנכדו של רבנו הרב הגאון רבי הלל שלעזינגער שעסק בהדפסת ספרי רבנו, הפציר בו הרב וואזנר שיפעל למען הד' פסת כתבי היד של רבנו אשר הינם עוסקים בכל מקצועות התורה. בין הספרים שמנה הרב וואזנר הוא הספר 'מחזה לאביון' עליו הוא כותב את המילים הבאות: "וספר התגלות וחזיונות אלמלא ראיתיו לא האמנתי".

ה'חתם סופר' שנעמדו בפרץ ולחמו כנגדה, גורלה של יהדות הונגריה לא היה שונה.

נער עברי

יחד עם הספר 'צוואת משה' הדפיס רבנו את הספר 'נער עברי' בו הוא מלמד תועים בינה עד כמה חמור הוא ללכת ללמוד לימודים חיצוניים יחד עם נערי הגויים, ועד כמה גדולה הסכנה והמכשלה במקומות אלו. באותה שנה אף הוציא רבנו את הספר 'אל העדרים' בו הוא מוסיף לעורר את הקורא בעניינים אלו.

לב העיברי

לאחר שהדפיס את שלושת הספרים האלו, נטה ידו בשנת תרכ"ה להוציא את הספר 'לב העיברי'. לב העיברי הינו ספרו המפורסם אשר על שמו הוא אף נזכר לדו' רות. הספר הינו כמין ביאור מורחב על צוואתו של מרנא בעל ה'חתם סופר'. בספר זה טרח לברר באר היטב כי כל ההנהגות המובאות משם מרנא 'חתם סופר' אינן בגדר 'מנהג טוב בעלמא' אלא הם מחויבות על-פי דין והלכה ברורה. כן חסם רבנו בספר זה כנגד שלושה פשעי ישראל: האפיקורסות, הצדוקיות והלועזיות. בד'

המהומה שפרצה סביב הספר 'בית יוסף החדש' לא מיהרה לשכון. עוד במשך תקופה ארוכה סערו הרוחות בארץ ומחוצה לה. ביותר הכאיבו הדברים לחותן רבנו הגאון רבי הלל, אשר התבטא ואמר אז: "רבי עקיבה יהוסף האט געמעכט אפעהלער, ער איז גיגאנגען מיט דעם אמת צו ווייט" (רבי עקיבה יהוסף עשה שגיאה בהרחיקו לכת עם האמת)

בריו הכתובים בצורה ברורה ונחרצת קרע את מסכת הצדקנות מעל פני המשכילים והראה לכולם את פניהם האמתיות. רבנו אף טרח לברר ולמצוא מקור ברור בהלכה בש"ס ובפוסקים לכל מנהג ומנהג, ובכך העמיד את הדת על תלה. ספרים אלו הכעיסו מאוד את המשכילים, אשר כל תכליתם הייתה לערער על תקנות חז"ל והגדרים שקבעו, הם ראו בספרייו את ההיפך המוחלט ממזימותיהם, ועל כן יצאו כנגדו במלחמה גלויה.

בצד המשכילים עמדו לבלרים רבים ומושכי עט אשר מיד עם צאת הספר לאור עולם החלו לתקוף את רבנו ואת חמיו הגאון הקדוש רבי הלל מקאלאמיע בצורה נבזית ביותר. בתחילה עשו זאת מעל גבי העיתונים, אך לבסוף פרסמו את הדברים בכתב פלסטר בשם 'כתב יושר דברי אמת'.

גדולי ישראל בכל אתר ואתר אסרו להפיץ את כתב הפלסתר. כשהגיעו כתבים אלו אל העיר סערדאהעל, מקום כהונתו של הגאון רבי יהודה אסאד, שלח מיד כי ישמידו אותם ולא יניחו לפרסם אותם. כמו כן הוא שיגר אל ה'כתב סופר' וביקש ממנו

כי גם הוא לא יניח לפרסם ספרים אלו.

באותו פרק כתב הגאון רבי יהושע ברוך רייניץ את הקונטרס 'תשובה מאהבה', בו השיב תשובה ניצחת ללבלרי המכתב 'כתב יושר דברי אמת' ובדבריו הראה בצורה הברורה ביותר עם מי נמצא הצדק. ספר 'לב העיברי' התפרסם מאוד בכל אתר ואתר. תוכנו החשוב השפיע רבות על הקוראים בו ובפרט על הנערים והבחורים שחשבו לצאת וללמוד מקצוע באחת האוניברסיטאות. לאחר שקראו בו נמלכו מלעשות זאת ונותרו לשכון באהלה של תורה.

הגר"א שר זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא סיפר להרה"ג רבי יחיאל יהודא שלזינגער זצ"ל ואמר לו: "הלב העיברי הציל אותי!" מעשה שהיה כך היה: בבחורותו החליט ללכת ללמוד באוניברסיטה, וכבר נסע מהשיבה אל אחת האוניברסיטאות ברוסיה, בדרך ראה את הספר 'לב העיברי' והציץ בתוכו ומיד נמשך אחרי דבריו הקדושים ועל אתר קיבל על עצמו לחזור ליישיבה.

הספר 'לב העיברי' שב ונדפס במהדורות רבות, והשפעתו הברוכה נמשכה שנים רבות ועל פני כמה וכמה דורות, ואף לאחר מלחמת העולם השניה ביקשו שארית הפליטה שבמחנות העקורים כי ידפיסו למענם ספר חשוב זה.

אף גדולי הדור הכירו במעלת הספר והרבו להתבטא אודות חשיבותו הרבה. הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר אמר אודותיו: "אחת המצוות הגדולות שכל איש ישראל יכול לעשות היא, שילמד בכל יום בספר 'לב העיברי'".

כאשר עמד רבי עקיבה יהוסף להדפיס את הספר 'לב העיברי' פנה לבעל דפוס בעיר לעמבערג. אותו בעל דפוס היה חסיד של הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זצוק"ל. הוא אמר לרבנו כי עליו לשאול את רבו האם לקבל על עצמו הדפסת ספר זה. הצטרף רבי עקיבה יהוסף אל הנסיעה, ושניהם הגיעו לפני הרבי מסאדיגורה. בהיכנסם שטח החסיד את השאלה, וביקש לשמוע האם אכן לקבל על עצמו את עסק ההדפסה.

הרים הרבי מסאדיגורה את ידו הקדושה, ואמר: "כמו שנחוץ ספר תהילים כך נחוץ הספר לב העיברי".

בהזדמנות מסוימת כאשר נכנס רבנו למעון קדשו של הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע, נענה הרבי ואמר לו: "הרי אתם נמצאים אצלנו", והראה לו את הספר 'לב העי' ברי' המונח בארונו כשהוא כרוך בכריכה יפה.

קול נהי מציון

את הספר 'קול נהי מציון' חיבר בשנת תרל"ב עת עלה מהגולה וקבע משכנו בירושלים. תקופת־מה לאחר שהגיע לגור בה התברר לו כי המשכילים מבקשים להקים בה בתי יתומים בהם ישלבו לימוד תורה יחד עם לימוד חכמות חיצוניות. רבנו יצא חוצץ נגד יוזמה זו, והוא פרסם כנגד כך את הספר 'קול נהי מציון' ובו חשף את מזימותיהם של המשכילים המבקשים להעביר את הילדים הללו על דתם. הייתה זו מלחמה שהחלה באותם ימים והמשיכה עוד שנים רבות, כאשר במשך הזמן נרתמו כל גדולי ישראל שהכירו ונוכחו לראות בסכנה הגדולה הטמונה בחברת כ"ח (כל ישראל חברים) והם יצאו כולם חוצץ במאבק איתנים כנגדה. לימים התבטאו משכילי ברלין ואמרו כי אם ידעו כי רבי עקיבה יהוסף עלה מהגולה וקבע את משכנו בירושלים, הם כלל לא היו מגיעים אליו ולא היה פותחים במאבק זה.

מחזיר עטרה ליושנה

הקונטרס 'מחזיר עטרה ליושנה' אשר הוא ניהו הספר המרכזי ביותר בין כל ספרי רבנו, ובו שוטח רבנו את רעיונותיו ותכניתיו ליישוב ארץ ישראל, ראה אור בשנת תרל"ג. בקונטרס זה עסק רבנו בפועל ממש בתכניות ברורות כיצד ליישב את ארץ ישראל על ידי המוסד שביקש להקים - 'כולל העבריים'. (ראה עוד בהרחבה על ספר זה בכתבה 'חברת המעל"ה – מחזיר עטרה ליושנה').

בית יוסף החדש

אחד מספרייו הבולטים ביותר של רבנו הוא ספר 'בית יוסף החדש' שראה אור בשנת תרל"ה. בספרו זה ממשיך לעסוק כבספרייו הקודמים לברר את מעמדם של המשכילים והרפורמים, האם דינם כיהודים או לא, כמו כן הוא עוסק באריכות בנושא שמות גיטין ביהודים שקראו לעצמם בשמות של גויים.

נקודה נוספת שבה הוא עוסק היא הסוגיא הבאה. באותם ימים התעוררה בעיה חמורה ביותר: הממשלה הרוסית קבעה חוק גיוס חובה אשר כמעט ולא היה ניתן להתחמק ממנו. הדבר גרם כי אברכים צעירים שזה עתה הקימו את ביתם חייבים היו להתגייס לצבא הרוסי. חייבי הגיוס ניסו לנקוט בכל טעדקי כדי להיפטר מהצבא אך לא תמיד חפצם עלה בידם, וכמוצא אחרון הם הבריהו את הגבול ועלו לארץ ישראל. ברם לא תמיד רצו או יכלו הנשים להגיע לארץ ישראל, וכך מצאו האברכים את עצמם בבעיה חמורה כשהם נמצאים בארץ ישראל והאשה שלהם מעבר לים.

רבי עקיבה יהוסף בספרו דן בנושא ומעלה אפשרות שניתן יהיה לשאת אשה נוספת, הגם שהדבר נאסר בחרם דרבנו גרשום, אך ייתכן שבכהאי גוונא ניתן יהיה להקל בנושא. הוא כותב את דבריו בתורת אפשרות בעלמא, ולא כפסק הלכה.

שולי הגליון

פרט נוסף שחושף באוזנינו הגר"ש שפירא, יו"ר מכון 'לב העיברי' הוא אופן וצורת הכתב של כתבי היד המתאפיינים בכתב־יד צפוף ודחוס, ללא שהוא מותיר שוליים חלקים בצדדים כלל. עובדה נוספת ומעניינת במיוחד היא, כי בחלק מהרשימות וכתבי היד שהותיר ניכר כי הכתב קטוע וחסרים ממנו דברי הסיום. הדבר מפליא מאוד, שכן ניתן לראות כי הגליון הינו שלם בקצותיו ולא ניתן לתלות זאת בקריעה של קצוות הגליון. ההסבר היחיד לכך הוא עובדת שקיעותו המוח'טת בכתיבה, עד כדי כך שהוא כלל לא שם את לבו לנעשה לפניו, ופעמים רבות תוך כדי כתיבתו הסתיים גליון הכתיבה, והוא המשיך לרשום על השולחן של־פניו מבלי להשים את לבו על מה הוא כותב.

מתנגדיו מצאו בדברים אלו בקעה להתגדר בה, הם תקפו אותו בדברים קשים ואף ביקשו להחרים אותו ואת ספריו. רבנו שב והס' ביר, ואף הוציא קונטרס מיוחד בשם 'צעקת הדל' בו הסביר כי הוא לא פסק כן כהוראה למעשה, אלא שדן בדברים בתורת דיון הלכתי בעלמא.

המתנגדים לדרכו שיגרו מכתבים לגדולי חוץ לארץ ובהם ביקשו כי ימנעו מלפרסם את ספרי רבנו בגולה. כתשובה לכך כתב הגאון בעל ה'מחנה חיים' כדברים האלו: "מכיר אני ברבי עקיבה יהוסף נ"י אשר הוא צדיק גמור, ומעולם לא ראיתי זהירות כמוהו בעניני ברכות ותפילה, ובשאלות נשים וכו' ודקדוקיו בעניני מאכלות ושתיות, והיה צדיק יותר מחמיו נ"י, וכמדומה לי שגם שונאיו ורודפיו לא יספרו ממנו שעבר על עבירה חס ושלום".

המהומה שפרצה סביב הספר 'בית יוסף החדש' לא מיהרה לשכון. עוד במשך תקופה ארוכה סערו הרוחות בארץ ומחוצה לה. ביותר הכאיבו הדברים לחותן רבנו הגאון רבי הלל, אשר התבטא ואמר אז: "רבי עקיבה יהוסף האט געמעכט אפעהלער, ער איז גיגאנגען מיט דעם אמת צו ווייט" (רבי עקיבה יהוסף עשה שגיאה בהרחיקו לכת עם האמת).

אף הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו התבטא ואמר אודותיו: "איך לא יראים לדבר על צדיק עתק כזה, יודע אני בו שהוא צדיק גמור ומעולם לא גנם באות ברית קודש".

הרה"ק רבי אברהם יעקב, האדמו"ר מסאדיגורה, התוודע אף הוא להתנגדות החזקה שישנה על רבי עקיבה יהוסף, ודעתו מאוד לא הייתה נוחה מכך. הוא חשש כי המתנגדים לו אף יבקשו לפגוע בו נפש. הוא שלח למקורבו החסיד רבי ניסן ב"ק כי יראה להגן עליו. ואכן מני אז במשך תקופה סודרו משמרות הגנה סביב ביתו של רבנו.

ברית עולם

ספר מרכזי מאוד מבין ספרי רבנו הוא הספר 'ברית עולם'. הספר יצא בשתי מהדורות, הראשונה בשנת תר"ן והשניה בשנת תרנ"ח. הוא קורא להם 'ברית עולם קמא' ו'ברית עולם האחרון'. בהקדמתו לספרים הוא כותב כי הם נועדו ללמד את בית ישראל קשת נגד הכר פרים למגן ולמחסה. הספר עוסק בשבעה נושאים עיקריים המוצגים בצורה של ויכוח. בספריו אלו הוא עוסק בנושאים הבאים: תורה מן השמים, תורה שבע"פ, השגחה פרטית, שכר ועונש, השארת הנפש, עולם הבא, תחיית המתים, גאולת הארץ, ביאת המשיח ובנין בית המקדש.

שמרו משפט

עוד מספריו הוא הספר 'שמרו משפט' אשר יצא בשתי מהדורות - קמא ותנינא. בספר זה שראה אור בשנת תר"ס הוא מוסיף ומבאר נקודות נוספות שלא התבארו די צרכן בספר מחזיר עטרה ליושנה. הוא מוסיף אפוא לחדד נקודות שונות ובייחוד בדיני ממונות ושאלות כספיות שונות בהקשר לרפורמים ולמשכילים בהיבט של האם יש להם דיני ישראל או לא. כאמור, את הספר הדפיס במהדר

רה תנינא מספר שנים לאחר מכן, כאשר נוספו לו עוד ועוד שאלות ונקודות מעשיות שהתעוררו עם הזמן. המהדורה השניה של הספר ראתה אור בשנת תרע"ד.

תורת יחיאל

ספר נוסף אותו הוציא רבנו לאור הוא הספר 'תורת יחיאל'. ספר זה הינו חיבור של רבנו על התורה בדרך פרד"ס. רבנו הדפיס את הכרך על חומש בראשית בשנת תרס"ב, ברם הוא לא המשיך להוציא את הספרים על יתר החומשים.

שנים לאחר פטירתו נערך ונדפס הספר בשנית על כל חמישה חומשי תרה ע"י נכדו הגה"צ רבי הלל שלעזינגער זצ"ל.

את שם הספר קרא רבנו בשם 'תורת יחיאל' על שם אביו הגאון רבי יחיאל שלעזינגר שהיה מהקרובים ביותר אל מרנא ה'חתם סופר'.

כאמור, את הכרך הראשון על חומש בראשית הדפיס רבנו בשנת תרס"ב, ואילו השלמת הסדרה כולה על ידי צאצאיו התבצעה בשנת תשל"א. במהדורה זו אף צורף קונטרס קטן שהשתמר מאבי רבנו בשם 'דברי יחיאל'.

תוספת בן יחיאל

בשנת תרס"ו הוציא את הספר 'תוספת בן יחיאל' אשר הינו פי"רוש נרחב על תנא דבי אליהו רבה וזוטא. הוא גם סידר את התנדב"א בדרך של משניות, פיסקא פיסקא וסימני אותיות.

שאלות ותשובות רבי עקיבה יהוסף

ספר שאלות ותשובות של רבנו רבי עקיבה יהוסף הוא ספר פור'רה מאוד. הספר יצא לאור מתוך מאות ואלפי תשובות שהשיב רבנו למחלי פניו בדבר הלכה. את התשובות החל לרשום עוד בימי שבתו בעיר סיקס לצד חותנו הגדול, כאשר הוא עומד בראשות הישיבה שהקים.

גם לאחר שעלה לארץ ישראל המשיך לקבל מכתבי שאלות והוא משיב תשובות לשואלים. המכתבים מגיעים מכל קצוות ארץ, ומעונו

אחרית שנותיו

שבועיים ימים לפני פטירתו, בליל הסדר, החל לברך את בניו בברכת יעקב אבינו לבניו. מאותו יום ראו כי הוא הולך ועוזב את העולם. באחד הימים לפני הסתלקותו כאשר היה חולה וחלש אמר כי כבר הגיעה עתו להסתלק מהעולם. ביום חמישי האחרון לחייו אמר: "האדם צריך לתת דין וחשבון על כל ימיו, אני יודע את החשבון, ועל היום הזה איני יודע".

בימים אלו שמעו כי הוא מזכיר שמות של צדיקים מעולם העליון שבאו לביתו. הוא אמר כי רבו ה'חתם סופר' נמצא כאן. כמו כן הזכיר את שמו של אחד מקדושי קדם ממנחילי ארץ ישראל שהגיע גם הוא לקבל את פניו.

ביום שישי האחרון לחייו בירך את כל בניו ונכדיו וכן את כל האנשים שהיו בבית, ובמשך שעות ארוכות רחשו שפתי, ולא פסק פומיה אפילו לרגע אחד.

בשעת חצות לילה של ליל שבת קודש הבחינו כי הוא מרמז לומר וידוי. קהל הנוכחים החל לומר עמו וידוי, ואמרו את הפסוק "כי יראה חכמים ימותו". כך חלפו כמעט כל שעות הלילה. כעלות השחר של יום שבת קודש א' אייר, יום שני דראש חודש, עלתה נשמתו בסערה השמימה לקול הנאספים הקוראים יחד פסוקי 'שמע ישראל' ו'ה' הוא האלוקים'.

לעת מוצאי שבת נאספו לביתו כל קהל אנשי ירושלים.

את מסע ההלוויה ערכו בדיוק כפי שצוה. הזכירו את הפסוק בסמוך למזווה וטבלו אותו במקווה טהרה בדיוק כפי שהורה מקודם לכן. העוסקים בטהרתו העידו כי כאשר הוציאוהו מהמים קרן אור פניו כבחיים חיותו ממש.

גופו הטהור הובא למנוחות במרומי הר הזיתים בסמוך למקום מנוחת בנו רבי דוד ורעייתו עליה השלום.

הרב הגאון הצדיק המפורסם. מצבת קברו של רבינו בהר הזיתים בירושלים

מפליא במיוחד לראות את הבנתו המקיפה במדעי העולם וטבעיו. לעתים הוא עוסק במושגים והתפתחויות שונות שבזמנו כלל לא היו נפוצות, אך הספיקה לו שמועה גרידא כדי לקלוט ולהבין את תוכנה ומהותה עד כדי בירור הספקות השונים המתעוררים ממנה לדינא

הוא תל תלפיות שהכל פונים לשם. השאלות עוסקות במגוון עצום של נושאים בכל חיי המכלול היהודי. עיון בהם מגלה בקיאות מדהימה ושליטה עצומה בכל מכמני התורה, השאלות כאמור מגוונות מאוד, והן עוסקות במבחר גדול מאוד של נושאים. המפעים מכל הוא כי למרות שרבנו היה טרוד בעניינים שונים, הן בהעמדת הדת על תלה והן במאבקים על ביצור חומות היהדות, עם זאת הוא מוצא את הזמן לענות על השאלות הנשלחות אליו. זכינו ובשנים האחרונות הוציא לאור עולם נכדו, יו"ר מכון לב העברי, את ספרי

השאלות ותשובות מתוך כתב־ידו בשם 'שו"ת רבי עקיבה יוסף' ד' כרכים על חלקי אורח חיים ויורה דעה, אשר נערכו ע"י הגאון המופלג רבי משה נחום שפירא זצ"ל בעמח"ס 'הר הקודש', 'משנה כסף', ואתו עמו יבלחט"א הגאון רבי עקיבא משה שיינברגר שליט"א רב ומו"צ בהעדה החרדית אשר העמידו הדברים על דיוקם ועיטרום בהערות והארות מחכימות בפרישה ודריי שה, וחיש מהר הפכו ספרים אלו לנכסי צאן ברזל בשערים המצוינים בהלכה ובקרב מורי דבר ה' זו הלכה, המוצאים בהם את אשר איוותה נפשם דברים מחודשים, פסקי דינים והלכות קבועות, וגם לרבות הלכות והליכות מגדולי הדורות שעברו, להיות רבנו מגדולי מעתיקי השמועה אשר איזן וחקר דברים הרבה והעמידם על דיוקם. עוד מוסר הרב שפירא, כי התשובות על חושן משפט ואבן העזר הן בשלבי עריי כה, ועוד חזון למועד להוציא לאור אף את הדברים הללו. כמו כן בשנת תש"פ הוציא מכון לב העברי לראשונה את 'מגילת אסתר לב העי' ברי' מתוך כתבי יד קדשו. מלבד גאונותו הרבה והבקיאות הנדירה בכל מכמני התורה, מפליא במיוחד לראות את הבנתו המקיפה במדעי העולם וטבעיו. לעתים הוא עוסק במושגים והתפתחויות שונות שבזמנו כלל לא היו נפוצות, אך הספיקה לו שמועה גרידא כדי לקלוט ולהבין את תוכנה ומהותה עד כדי בירור הספקות השונים המתעוררים ממנה לדינא. כך אנו מוצאים באחד מפנקסיו בו רשם לעצמו עניינים שונים, כי הוגה ברי עיונות גאוניים ונועזים אשר הבריקו במוחו הגדול, ובהם תכנון ובניית כלי תעופה אשר יתרומם אל על ברוח הרוח, כמו גם בניית ספינות מלחמה היורדת למצולות (ראה עוד אודות כך במסגרת המצורפת). רעיונותיו הקדימו אפוא בעשרות שנים את הממציאים והמפתחים הדגולים שהגיעו בדורות שלאחריו.

כתבי ידו

מלבד העושר התורני והיכול האדיר אותו הותיר אחריו רבנו ברכה בספרים המודפסים, ישנם עוד אלפי גווילין של כתבי יד אותם כתב בעצם כתב יד קדשו. כתבי ידו הינם בכמות בלתי נתפסת, והם עוסקים בכל מקצועות התורה כולה. בשיחה המיוחדת עם הרב שמעון שפירא, יו"ר מכון לב העברי, הוא משתף אותנו בכמויות הבלתי נתפסות של כתבי יד שהותיר אחריו רבנו בכל מקצועות התורה. רבנו הותיר אחריו ביאור על כל שעשה סדרי משנה, בשתי מהדורות. אלו כמויות עצומות של חומר שיש להתפעל מאוד מהגאונות והבקיאות המצויות בהן. רבנו הותיר אחריו ביאור על כל התנ"ך כולו. אף ביאור זה עדיין ספון בכתב יד קדשו, וגם כאן הביאור מקיף מאוד וברור מאוד. רבנו גם נטה ידו וחיבר ביאור עמוק ומקיף על ספרי קבלת האר"י ז"ל על ספר 'עץ חיים' ו'שמונה שערים' להאר"י. כן חיבר חיבור בשם 'תרי"ג מאמרים בעניני ארץ ישראל' ובו ישנם מאות פסקי הלכות הקשורות במצוות התלויות בארץ. מלבד כל זאת הותיר רבנו אחריו ברכה חיבור מיוחד על כמה ממסכתות הש"ס, וכן חידושי אגדה על כל האגדות בש"ס בסגנון החיבור 'חידושי אגדות' של רבנו המהרש"א. כמו כן חיבר קור נטרס גדול בעניני שביעית, וכן פירוש על פרקי אבות. נחתום אפוא את הפרק בדברי צוואתו של רבנו בה הוא כותב כדברים הללו: "בקשתי שטוחה ליוצאי חלצי שישתדלו להדפיס ספרים שלי הנשארים בכתב יד. ואם חס ושלום לא יהיה ביכולתם להדפיס, יבקשו בשמי לאחינו בני ישראל שירחמו, וכל המחזיק יחזיק במעוז להוציא לאור". בסיום דבריו כתב: "ואני תפלה להשי"ת צעק לבי אל ה' בין בחיי בעוה"ז ובעוה"ב, אם יהיה בכוחי אקוה שלא להיות כפוי טובה חס ושלום".

ציין במר תבכה. מודעה על הספד תמוריים לפטירת רבינו, בהשתתפות מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל ומגיד מישרים דירושלים רבי בן ציון אדלר זצ"ל

הגמ"ח המרכזי. המפתח לדירה בנישואי הילדים!

הגמ"ח המרכזי מציע לכם את הפיתרון המושלם לרכישת דירה מרווחת ברוגע בנישואי הילדים! תורמים היום סכום נמוך מידי חודש, והזוג הנישא יקבל בבוא העת הלוואת ענק ברוגע ובביטחון לדירה ולמזל טוב!

ניתן להצטרף גם באמצעות:

המסלולים הפופולאריים שלנו:

ההצטרפות עד גיל 3 בלבד!

מסלול:	מס' יחידות	תרומה חודשית	מס' תשלומים	ס"ה התרומה	גובה ההלוואה בחתונה	ההחזר החודשי	גובה המענק
פריסה מורחבת	6	300 ש"ח	192	57,600 ש"ח	240,000 ש"ח	1,560 ש"ח	38,400 ש"ח
קלאסי	4	160 ש"ח	120	19,200 ש"ח	160,000 ש"ח	1,600 ש"ח	9,600 ש"ח

הגמ"ח המרכזי
שע"י גמ"ח לבית ישראל (ע"ר)
בברכתם ובעידודם של גדולי ישראל שליט"א

הצטרפו היום בשביל הדירה שלהם מחר:

0733-74-7003

רכז נציגים: הרב אברהם ארנפורינד | 4150605@gmail.com